БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 105 (19.776). • 1987 йил 8 май, жума • Баҳоси 3 тийин.

М. С. ГОРБАЧЕВ
Б. Сепульведани қабул қилди

М. С. Горбачев 6 май куни Кремлда Мексика ташқи ишлар министри Бернардо Сепульведани қабул қилди.

М. С. Горбачев меҳмон билан саломлашар экан, ушбу визит Совет — Мексика муносабатлари доимий эканини жуда яхши тасдиқлаётганлигини қайд этиб ўтди. Биз шу муносабатларнинг ривожланишини қадрлаймиз ва улар бундан буён ҳам яхшиланиб боришини истаймиз. Б. Сепульведа шу кунларда Э. А. Шеварднадзе билан тўрт марта учрашиб, конкрет масалаларни муҳокама қилганлигини ҳисобга олиб, М. С. Горбачев халқаро ва икки томонлама муносабатларнинг энг асосий проблемалари юзасидан фикрлашиб олишни таклиф этди.

Назаримизда, биз дунёга конъюнктуравий концепцияни, худбинликдан иборат ҳаракат программасини эмас, балки узоқ муддатли ва оқилона сиёсатни таклиф этдик, деди М. С. Горбачев. Бу сиёсат барчани янгича фикрлашга асосланган нормал халқаро муносабатлар кенглигига чиқиб олиш йўлини излашга таклиф этади. Биз мана шундай янгича тафаккурни рўёбга чиқариш мактабида ҳозирдаёқ баъзи сабоқларни олдик, муайян тажриба тўпланди.

Икки йил мобайнида Ғарбий Европа, Осиё ва Америка, тараққий этган ва ривожланаётган мамлакатларнинг ва албатта, биринчи навбатда социалистик давлатларнинг раҳбарлари ҳамда бошқа арбоблари билан учрашишга тўғри келди. Юзга яқин суҳбатлар ўтказилди. Қарашлар ва ёндашувларнинг мароқли манзараси ҳосил бўлмоқда. Булардаги асосий нарсани умумлаштирадиган бўлсак, у ҳолда шундай деб айтиш мумкин. Вазиятнинг мураккаблиги англанмоқда. Ядровий хавф-хатардан ташвишга тушилмоқда. Жаҳонда иқтисодий муносабатларнинг нормал эмаслигини, ғоят катта қарз мавжудлигини ҳамма кўриб турибди. Регион можаролари хавфини эътироф этишмоқда ва уларни сиёсий йўл билан бартараф этиш бирдан-бир мақбул йўл эканлигига қўшилишмоқда. Экологик вазиятдан ташвишланмоқдалар. Баъзилар ахборот системасида ҳамма нарса батартиб эмаслигини ҳам тан олмоқдалар.

Бироқ муаммолар ва хавф-хатарларни қандай бартараф этиш кераклиги ҳақида гап борганида Ғарб вакиллари билан мунозаралардаги позициялар кескин тафовут қилади. Гарчи ядровий хавф-хатар ёмон бўлса ҳам, лекин ядро қуролини «қолдириш керак» эмиш. Тараққий этган дунё билан ривожланаётган дунё ўртасидаги иқтисодий муносабатларда янги мустамлакачилик эксплуатациясини давом эттириш учун тенгсизлик вазиятини сақлаб қолишга интилмоқдалар. Регионлардаги можаролар ана шу можаролар содир бўлаётган мамлакатларнинг манфаатларига зиён етказган ҳолда бартараф этилиши керак эмиш. Оммавий ахборот воситаларининг ролига келганда эса «эркинлик» тарафдори бўлишмоқда, аммо шундай «эркинлик» тарафдоридирларки, бу соҳадаги монополия афкор оммани чалғитиш имконини бериб, тор гуруҳнинг қўлида қолавериши керак эмиш.

Барча мушкулликларнинг илдизи мана шунда. Ана шу мушкулотлардан қутулишнинг бирдан-бир йўли фақат янгича фикрлаш бўлиб, бундай фикрлаш реалликларни ва манфаатлар мутаносиблигини, Ғарб раҳбарлари бундан қирқ йил муқаддам таърифлаган доктриналардан воз кечишни талаб этади. Халқаро муносабатларни фақат Ғарбнинг юксак даражада ривожланган давлатлари манфаатлари асосигагина қуриш эндиликда ўтмайди.

Биз қандайдир ғоят кескин методларни асло таклиф этмоқчи эмасмиз, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Масалан, биз тараққий этган Ғарб билан ривожланиб бораётган Жануб ўртасида, Қўшма Штатлар билан Лотин Америкаси ўртасида тарихан таркиб топган иқтисодий алоқаларни барбод этишни таклиф қилаётганимиз йўқ. Аммо янги мустамлакачилик вужудга келтирган вазиятдан халос бўлиш учун, барчага ўз халқларининг манфаатлари йўлида ўзининг моддий ва одам ресурсларини тасарруф этиш имконини бериш учун ана шу алоқаларни ўзгартириш лозим. М. С. Горбачев суҳбатдошининг жаҳонда янги иқтисодий тартиб зарурлиги хусусидаги фикрини батамом қўллаб-қувватлади.

Жаҳон ҳамжамияти ҳозир ўз тараққиётининг энг мураккаб давридан ўтмоқда. Масъулият ва реализм даркор. Реалистик позицияни фарқ қилувчи иккита энг асосий принцип мавжуд, у ҳам бўлса ўз миллий манфаатларини ҳисобга олиш ва бошқаларнинг манфаатларини ҳурмат қилишдир. Бу жуда кучли, адолатли позиция бўлиб, биз уни қаттиқ туриб ҳимоя қиламиз. Бундай позиция жаҳонгирлик муддаоларидан воз кечмаган ҳамда «ўз ҳаётий манфаатлари зоналари»ни белгилаб, ҳар бир халқ реал мустақиллик ҳуқуқига ҳам, мустақил ташқи сиёсат юритиш ҳуқуқига ҳам эга эканлигини унутиб қўяётган кимсаларгагина тўғри келмайди.

Б. Сепульведа Мексика президенти М. Де Ля Мадриднинг шахсий мактубини КПСС Марказий Комитети Бош секретарига топширди. М. С. Горбачев у билан танишиб чиққач, шундай мактуб олганлигидан жуда хурсанд бўлганлигини айтди. СССР билан Мексика бир-биридан олисда, турли қитъаларда жойлашганлигига ва турли социал системаларга мансублигига қарамай, ҳозирги вазиятга баҳо беришда ва хавфсизлик, халқаро ҳамкорлик, қуролсизланиш ҳамда ривожланишга оид ўткир проблемаларни ҳал этишга нисбатан қарашларда улар ўртасида муштараклик кўп экан.

Суратда: учрашув пайти. ТАСС—ЎзТАГ телефотоси.

М. С. Горбачев Лотин Америкасида жипслашиш жараёни авж олиб бораётганлиги тўғрисидаги ахборотни алоҳида мамнуният билан қабул қилди. Бу жараён Лотин Америкасининг миллий проблемалари ҳамда қитъа проблемаларини, дунёнинг бошқа қисмлари билан, бошқа давлатлар билан муносабатларга оид проблемаларни Лотин Америкасининг ўзига хос тарзда ҳал этиш қобилиятини кучайтирмоқда.

Биз, деди у, Мексика ташқи сиёсатининг мустақиллиги ва активлигини қадрлаймиз, бунда объектив ҳолатлар унинг ўз тинчликсевар ва прогрессив потенциалини тўла-тўкис юзага чиқаришига имкон бермаётганлигини тушунамиз. Шунга қарамай, унинг Лотин Америкасидаги жараёнга, умуман халқаро муносабатларни нормаллаштиришга, шу жумладан «Деҳли олтилиги» доирасида, Контадора группаси составида қўшаётган ҳиссаси сезиларли ва каттадир. Бундай ҳисса Мексиканинг миллий манфаатларига хизмат қилади ва дунёдаги воқеаларнинг умумий бориши учун унинг масъулиятини намойиш этади.

М. С. Горбачев Марказий Америкадаги хатарли тугунни ечиш учун олиб борилаётган курашнинг якуни катта аҳамиятга эга бўлишини таъкидлади, Никарагуа теварагидаги проблемаларга ёндашувда интервенция ва агрессияга йўл қўймасликка қаратилган куч-ғайратларни батамом қўллаб-қувватлашини билдирди.

М. С. Горбачев Совет Иттифоқининг Лотин Америкасига нисбатан қизиқишини, у билан яхши муносабатларда бўлиш истагини тушунтириб, гўё биз у ерда бир қанча «социалистик революциялар»ни амалга оширишни истаётгандек нотўғри тасаввурларни сингдириш йўлидаги уринишларни қоралади. Бу нарса биз ҳақиқатда қилаётган ишларга ковушмайди, бизнинг назариямизга, принципларимизга, янгича тафаккуримизга, бизнинг бутун ташқи сиёсий концепциямизга тубдан зиддир.

Дунё мураккаб ва ғоят хилма-хилдир, деди М. С. Горбачев биргаликдаги фикрлашувга якун ясай туриб, аммо пировард натижада бундай хилма-хиллик — камчилик эмас, балки ижобий ҳолдир. Ҳар бир инсон ўзи танлаб олган йўлнинг яхшироқ эканлигини исботлайверсин, бордию истаса ва қўлидан келса, бошқаларнинг тажрибасини ҳам ҳисобга олсин. Бунинг устига ҳозир шу нарса тобора кўпроқ зарур бўлиб қолмоқда, чунки дунёнинг бир-бирига боғлиқлиги кучаймоқда.

Совет—Мексика муносабатларига келганда, Б. Сепульведа қайд этиб ўтганидек, бу муносабатлар ҳақиқатан ҳам етук бўлиб, бир-бирини ҳурмат қилишга асосланган. Бу — шундай муносабатларни узоқ вақт ривожлантиришнинг энг асосий принципларидан биридир. Муносабатларнинг ривожланиб бориши чоғида катта анъана дарахти вояга етди, аммо бу дарахт доимий эътибор бериб, яхши парвариш этишни талаб қилади.

М. С. Горбачев меҳмон билан хайрлаша туриб, Совет—Мексика муносабатларининг барча соҳаларида ғоят кенг ва хилма-хил ҳамкорлик қилиш керак, деган фикрни билдирди. Бу ҳамкорлик совет кишиларининг Мексика халқига нисбатан хайрихоҳлиги, унинг тарихига, санъати, маданияти, урф-одатларига нисбатан қизиқиши каби чуқур асосга ҳам эга. Мексика билан СССР ўртасидаги ҳамкорлик, деди у, сизлар билан бизларга керак, бутун дунёга керак.

Суҳбатда Э. А. Шеварднадзе иштирок этди.

(ТАСС).

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙИ ШАРАФИГА

ҚИЗИЛҚУМ КАШШОФЛАРИГА МУКОФОТЛАР

● Зарафшондаги 24-қурилиш-монтаж бошқармаси инженерлари ва ишчиларидан бир группаси СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг дипломлари ва медаллари билан мукофотланди. Уларнинг йирик шахта стволларини проходка қилиш учун пармалаш комплексларини ишлаб чиққанлиги ва жорий этганлиги ана шундай баҳоланди.

Мазкур коллектив меҳнаткашларини дашт кашшофлари, деб бежиз айтишмайди. Улар геологлардан кейин биринчилардан бўлиб топилган конларга келиб, кончиларга иш фронтини очиб бериш учун шахта стволларини ётқизадилар. Яқинда проходкачилар диаметри салкам тўрт метр бўлган шахта стволини ўрнатиш ишларини тугалладилар — мамлакатимизда бундай иш илк бор бажарилди. Айни вақтда мўлжалдагидан уч баравар тез уддаланди.

Қурилиш-монтаж бошқармаси январь ойидан бошлаб тўла хўжалик ҳисобига ўтди. Бу эса янада кенг имкониятлар очиб берди: бу ерда қўшимча моддий ва одам резервлари жалб қилмай беш йиллик иккинчи йили топшириғини муддатидан илгари бажаришни мўлжалламоқдалар.

ОТА ИЗИДАН

● Алимовлар сулоласи Андижон пойабзал бирлашмасида ишлаётганликларининг юз йиллигини нишонлади. Корхонада сулоланинг барча тўққиз нафар аъзоси моҳир уста ҳисобланади. Улар Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига беш йиллик икки йили топшириғини бажариш мажбуриятини олдилар.

Оила бошлиғи 60 ёшли Ғуломжон Алимов ҳаммадан кўра кўпроқ табрикнома ва гуллар олди. У фабрикага уруш йилларида ишга кирди, юқори малакали пойабзалчи бўлди. Меҳнатсеварлик, ҳамиша бошқаларга ёрдам беришга интилиш — меҳнат ветеранига хос хусусиятдир. Унинг ўғиллари ва қизлари — Содиқжон, Собиржон, Мадамин, Абдусалом, Азиза, Насиба, Дилфуза, Марғуба ўз отасидан ўрнак олиб пойабзалчи бўлдилар.

— Тез орада сулоламизга ёш авлод келиб қўшилишига ишонаман, — дейди ветеран. — Набираларим ўсмоқда, уларнинг кўпчилиги бу ерга ишга келадилар.

Андижон пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош корхонаси ва қишлоқ филиалларида уч минг киши ишлайди. Бу йил бригада ва участкаларнинг бир қисми ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтди. Октябрь юбилейи йилида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

---

21 июнь — маҳаллий Советларга сайловлар куни

НАКАЗЛАР ИЖРОСИ — ОБОДОНЧИЛИК БОИСИ

Қундузхон Умаралиеванинг асл касби тикувчилик. У район аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасида фаол меҳнат қилиб келади. Ҳунармандлар катта ишонч билдиришиб, Қундузхонни Андижон область Қўрғонтепа район Советига депутатлигига сайлашди. У бу ишончни оқлаш учун янада астойдил ишлай бошлади. Ўзи сайланган 3-«Савай» салов округи сайловчилари билан тез-тез учрашиб, депутатлик фаолияти, район Совети иши тўғрисида ахборотлар бериб борди. Учрашувда билдирилган таклиф ва эътирозларни маҳаллий ҳокимият олдига қўйиб, унинг бажарилиши учун куч-ғайрат сарфлади.

Ана шундай учрашувларнинг бирида сайловчилар Қўрғонтепа шаҳар халқ маорифи бўлимига қарашли В. И. Ленин номли 1-ўрта мактабнинг иситиш системасини капитал ремонт қилиш зарурлигини айтиб, бу ишда ёрдам беришни сўрашди. Халқ вакили дастлаб шаҳар халқ маорифи бўлими, сўнгра шаҳар ижроия комитетига масалани ҳал этишда ёрдам сўраб мурожаат қилди. Натижада мактабни янги ўқув йилига тайёрлаш давомида бу муҳим иш сифатли бажарилди. Қиш фаслида мактаб синфхоналари, ўқув ва спорт залларида нормал ҳарорат бўлди, дарслар, синфдан ташқари ишлар ўз вақтида намунали олиб борилмоқда.

«Савай» совхоз-техникуми 2-бўлимининг марказида бундан анча илгари шунчаки мослаштириб қурилган болалар боғчаси ҳозирги кун талабига жавоб бермай қўйди. Шундай ҳолатлар юз бердики, боғчада бир ўринга баъзан икки-уч болани қабул қилишга тўғри келди. Ишчи-хизматчиларнинг янги боғча қурилиши юзасидан қўйган талаби қисқа вақт ичида муваффақиятли бажарилди — 160 ўғил-қиз замонавий усулда қурилган қўшқаватли бинода тарбия олмоқда. Бундай қулайлик яратилишида район Советининг депутати М. Ғаниеванинг ҳам муносиб улуши бор.

Юқоридагидек халқ иши учун камарбаста, ишчан ва ташкилотчи депутатнинг ўз ваколат даврида халқ ишончини оқлаш йўлида қилган ҳаракатлари районда хўжалик ва социал-маданий соҳаларда анчагина ижобий силжишларга олиб келди. Маҳаллий Советларга бўлиб ўтган кейинги сайловдан бери 1742 квадрат метр турар-жой қурилиб фойдаланишга топширилди, 60 ўринли янги касалхона беморларга хизмат кўрсата бошлади. 624 ўқувчига мўлжалланган мактаб, 280 ўринли болалар боғчаси район меҳнаткашларининг ўғил-қизларини бағрига олди. Шунингдек 47 километр масофадаги йўл ва тротуарлар асфальтланиб, 29 километр ҳажмида газ ва водопровод линиялари ўтказилди.

Саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ўн биринчи беш йилликдагига қараганда анчага кўпайди. Жумладан ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йилида 71 миллион 69 минг сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, реализация қилинди. Ғаллакорлар эса пландаги 3420 тонна ўрнига 4036 тонна дон етиштиришиб, ҳосилдорликни 49 центнерга етказдилар. Қишлоқ хўжалигининг пахтачиликдан бошқа соҳаларида ҳам белгиланган планлар муваффақиятли бажарилди.

Бундай муваффақиятларга эришишда СССР Олий Советининг депутати, «Савай» совхоз-техникумининг сигир соғувчиси Зулфияхон Орзиева, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, «Комсомол» колхозининг механизатори Иброҳимжон Йўлдошев, область Советининг депутати, «Андижанирстрой»нинг Қўрғонтепадаги механизациялашган кўчма колоннаси бульдозерчиси Отажон Мамадалиев, район Советининг депутатларидан 17-МПМК комплекс бригадаси бошлиғи Нуъмонжон Сайназаров, Ильич шаҳридаги пайпоқ тўқиш фабрикаси ишчиси Гулчеҳра Раҳимова каби ўнлаб депутатлар намуна кўрсатдилар. Улар ишда ташаббускорлик кўрсатиш билан ўзларига берилган наказларнинг ижросини таъминладилар.

С. ИСМОИЛОВ,
Қўрғонтепа райони.

Уюшқоқлик билан

Республикамиз пойтахтининг Ҳамза районидаги 27-сайлов участкасида сайловга ҳозирлик ишлари уюшқоқлик билан бошланди. Аҳолининг бу муҳим сиёсий кампанияга фаол иштирок этиши учун тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Сайловчиларнинг рўйхати тайёрланди, сайлов календари кўзга кўринарли жойга осиб қўйилди. Бу ердаги агитпунктда ҳам иш плани тузиб чиқилиб, ташвиқот-тарғибот ишлари бошлаб юборилди.

— Агитаторларимиз, — дейди агитпункт мудири Ремзия Нолбантова, — ўзларига бириктилган аҳоли пунктлари билан танишиб чиқишди. О. Шаропов, З. Хожиева, Т. Жалолова, Г. Носирова, Т. Исмоилова ва Р. Ҳамидова сингари агитаторларнинг жойларда совет сайлов системасининг демократик принциплари, сайлаш ва сайланиш ҳуқуқи каби мавзуларда ўтказган суҳбатлари тингловчиларда яхши таассурот қолдирди.

Айни вақтда бу ерда айрим камчилик ва ноаниқликларга ҳам йўл қўйилаётганлигини айтиб ўтиш лозим. Агитпункт учун ажратилган жойни ремонтдан чиқариш ишлари суст бормоқда. Тегишли юқори ташкилотлар сайлов участкаси ва агитпунктни турли материал ва адабиётлар билан таъминлашни тезлаштиришлари лозим.

Қ. ТЎЛЕБОЕВ.

РАДИО КУНИ ШАРАФИГА

Республика жамоатчилиги 7 майда Радио куни — алоқа барча тармоқлари ходимлари байрамини нишонлади. Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида байрам тадбирлари ўтказилди ва тантанали йиғилиш бўлди. Ўзбекистон ССР Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитетининг раиси И. Т. Юсупова доклад қилди.

Йиғилишда алоқа, телевидение ва радиоэшиттириш ходимлари совет халқининг маънавий ҳаётида, меҳнаткашларни мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш программасини муваффақиятли рўёбга чиқаришга сафарбар этишда муҳим роль ўйнаётганликлари уқтириб ўтилди. Кейинги вақтда телекўрсатувлар ва радиоэшиттиришлар муҳим проблемаларга бағишланганлиги, ахборотларга бойлиги билан ажралиб турибди.

Бироқ бутун мамлакатда авж олдириб юборилган қайта қуриш ишни янада жадал такомиллаштиришни, партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми ўртага қўйган вазифаларни рўёбга чиқаришга тармоқ меҳнаткашлари қўшадиган ҳиссани кўпайтиришни тақозо этмоқда. Бундай ишларни такомиллаштириш, меҳнат самарадорлигини янада ошириш учун резервлар анчагинадир.

Йиғилиш қатнашчилари алоқа, телевидение, радиоэшиттириш ходимлари ўзларининг профессионал маҳоратларини ошириб, ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажаришга, ошкоралик муҳитини қарор топтиришга, партиянинг новаторона ёндашувлари руҳида жамоатчилик фикрини шакллантиришга, аҳолининг алоқа хизматига бўлган эҳтиёжини янада тўлароқ қондиришга фаол кўмаклашадилар, деб ишонч билдирдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Н. Лобко, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ВИЗИТ ДАВОМ ЭТМОҚДА

6 май куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе билан Мексика ташқи ишлар министри Б. Сепульведа ўртасида энг муҳим халқаро проблемалар юзасидан музокаралар давом эттирилди.

Министрлар Совет — Мексика муносабатлари масалалари ва ана шу муносабатларни ривожлантириш истиқболлари хусусида фикрлашиб олдилар. СССР билан Мексика ўртасидаги алоқалар доимо кенгайиб бораётганлигидан мамнуният изҳор қилинди. Сиёсий, савдо-иқтисодий ва маданий соҳалардаги муносабатларни янада чуқурлаштиришдан ҳар иккала томоннинг манфаатдор эканлиги таъкидланди. Томонлар ўзаро фойдали ҳамкорликни мустаҳкамлашнинг янги форма ва имкониятларини актив қидириб топиш зарурлигини айтдилар.

Мексика ташқи ишлар министри Б. Сепульведанинг СССРга визити якунлари юзасидан Совет — Мексика қўшма ахбороти тексти келишиб олинди ва у матбуотда эълон қилинади.

* * *

Кечқурун Б. Сепульведа Москвадан Ленинградга жўнаб кетди. У Совет ҳукуматининг таклифига биноан мамлакатимизга расмий визит билан келган. Аэропортда уни Э. А. Шеварднадзе, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Учиб кетиш олдидан СССР Ташқи ишлар министрлигининг матбуот марказида меҳмон матбуот конференцияси ўтказди. У совет ва чет эл журналистлари ҳузурида сўзлаб, М. С. Горбачев билан учрашиш имконияти берилганлигидан зўр мамнуният изҳор этди. Биз, деди министр, ғоят қизиқарли ва самимий суҳбат ўтказдик. КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ҳозирги замон реалликларига жавоб берадиган янгича фикрлаш, янгича ёндашувлар зарурлиги тўғрисидаги ғояларини жуда муҳим, деб ҳисоблайман.

Б. Сепульведа умуман визит тўғрисида гапириб, Москвада бўлиб ўтган фикрлашув катта аҳамиятга эга эканини айтди. Бундан олдинги йилларда бошланган мулоқот давом эттирилди ва у самарали бўлди, деди меҳмон.

* * *

Шу куни министр Ленинградга келди. (ТАСС).

АФҒОНИСТОНЛИК МЕҲМОНЛАР

Афғонистон Демократик Республикаси шимолий вилоятларининг делегацияси Ўзбекистонга келди. Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг «Шимол» зонасидаги вакили Муҳаммад Шариф бошчилик қилаётган делегация составида АХДП вилоят комитетларининг секретарлари, Балх, Бағлон, Жузжон ва Саманган вилоятлари халқ вакиллари кенгашлари ижроия комитетларининг раислари, ишчилари, деҳқонлари, руҳонийларнинг намояндалари бор.

Меҳмонлар бир ҳафта давомида Сурхондарё, Самарқанд, Фарғона ва Тошкент областлари, республика пойтахти меҳнаткашларининг ҳаёти билан танишадилар.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚАРО КЎЗГУ

ЖАҲОН ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

Франция газеталарининг биринчи саҳифаларида КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг ФКП Бош секретари Ж. Марше билан учрашуви тўғрисидаги ахборот босилган. «Юманите» газетасининг таъкидлашича, Совет раҳбари билан Франция коммунистларининг раҳбари ўртасида 1985 йил сентябрида бўлиб ўтган аввалги учрашувдан буён жаҳонда бутун ижтимоий ривожланишга чуқур таъсир ўтказаётган жуда катта силжишлар рўй берди. Совет Иттифоқининг ядровий қуролсизланишга, химиявий қуролни тугатишга, оддий қурол-яроғларни қисқартиришга қаратилган таклифлари ва тадбирлари туфайли мислсиз имкониятлар очилмоқда, деб уқтиради газета. Москвада Франция Компартияси қуролсизланиш соҳасида М. С. Горбачев ўртага қўйган ташаббуслар комплексини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлиги баён қилинди, деб ёзади «Котидьен де пари» газетаси. КПСС ва ФКП ядро уруши хавфига қарши курашда содиқ сафдошлар бўлиб майдонга чиқмоқдалар, деб уқтиради Франциянинг ана шу нуфузли газетаси.

Музокаралар натижасида «Ядро хавфини камайтириш масалалари билан шуғулланувчи марказлар ташкил этиш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасида битимлар»нинг биргаликдаги лойиҳалари ишлаб чиқилганлигини турли йўналишлардаги газеталар КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ президенти Рейган ўртасида 1985 йилнинг ноябрь ойида Женевада эришилган аҳдлашувларни рўёбга чиқариш соҳасидаги амалий қадам, деб атамоқдалар. Икки буюк давлат ўртасида ядровий можаро хавфининг камайтирилиши ана шу аҳдлашувлар натижаси бўлади, деб уқтиради Лондонда чиқадиган «Гардиан» газетаси. Газетанинг ёзишича, бундай битимга эришилганлиги бошқа соҳалардаги музокаралар учун «Маънавий тезлатгич» бўлиб хизмат қилади.

●

ЧССР матбуотида бугун чехлар ва словакларнинг фашистлар зулмига қарши қуролли кураши тугаганлигининг, Чехословакияни Совет Армияси озод қилганлигининг 42 йиллигига бағишланган материалларга катта ўрин берилган. Қаҳрамон совет халқи, деб ёзади «Руде право» газетаси, иккинчи жаҳон урушидаги ғалабанишига ва мамлакатимизни озод этишга ҳал қилувчи ҳисса қўшди.

●

Венгриянинг «Непсабадшаг» газетаси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг турли формаларини такомиллаштириш тўғрисида сўз юритади. Самарали баҳамжиҳат ҳаракатнинг янги-янги йўлларини қидириб топишга, корхоналар ўртасида бевосита алоқалар ўрнатишга, давлатларимиз ўртасидаги самарали ҳамкорликни такомиллаштиришга интилиш зарур, деб таъкидлайди газета.

●

«Нян зан» газетаси ва Вьетнамнинг бошқа газеталари ВКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мамлакатда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини байрам қилиш тўғрисидаги қарорини эълон қилган. КПССнинг XXVII съезди Октябрь Ватани халқларнинг социализм ва коммунизм учун олиб бораётган курашида муттасил авангардлик ролини ўйнаётганлигининг, ленинча революцион руҳ, янгиланишга дадил ва реал ёндашувнинг, совет жамияти турмушида чуқур ўзгаришлар амалга оширилаётганлигининг намунаси бўлди, дейилади ҳужжатда.

●

Англиянинг «Таймс» газетаси ўзининг редакцион мақоласида Ғарбий Европа мамлакатларининг ўртача олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги масала юзасидан тутаётган позициясига тўхталиб, НАТО кенгаши мажлисининг кечиктирилганлиги Ғарбда чуқур ихтилофлар борлигидан далолат беради, деб уқтиради. Маълумки, ана шу мажлисда иттифоқчиларнинг мазкур проблемага ягона ёндашуви ишлаб чиқилиши керак.

(ТАСС).

• *Партия турмуши: коммунист масъулияти*

САБОҚ

РАЙКОМ БЮРОСИ СОВХОЗ РАҲБАРЛАРИНИ СИЁСИЙ-ТАРБИЯВИЙ ИШЛАРНИ БЎШАШТИРИБ ЮБОРИШГАНИ УЧУН ҚАТТИҚ ЖАЗОЛАДИ

Самарқанд район партия комитети бюро мажлисида «Ленинобод» совхози директори Абдумуслим Қурбоновга қаттиқ виговор берилди ва ишда қолиш-қолмаслик масаласини кўриб чиқиш РАПОга топширилди. РАПО кенгашида у ишдан олинди. Райком бюроси совхоз партия комитети секретари Шойим Қодиров ҳамда касаба союз комитети раиси Олим Мўминовларга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилди. Хўш, район партия комитети хўжалик раҳбарларига нисбатан бундай жиддий чоралар қўллашига нима сабаб бўлди? Ахир «Ленинобод» совхози асосий соҳалар бўйича ишлаб чиқариш планларини ошириб уддаланганди-ку!

Дарҳақиқат, кўп нарса ҳар йили планлар ошириб бажарилиши билан боғлиқ. Директор «Планлар эгиз, бармоғим бигиз» деб бошқа нарсани ўйламай қўйди. Одамлар тақдири уни ташвишлантирмасди. Хоҳлаган кишисини ишдан олиб, истаганини раҳбарлик лавозимига қўяверарди. Бу масалада партия комитети билан ҳисоблашишни ўзига эп кўрмасди. Директор республикадаги ўзгаришлар, қайта қуриш даври талабларидан жиддий хулоса чиқара олмади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси ўтган йили Самарқанд районидаги аҳволга тегишли баҳо берганда ҳам у пинагини бузмади. А. Қурбоновнинг кейинги пайтлардаги «фаолиятидан» иккита мисол келтирмоқчимиз.

Турмуш маданияти бўйича директор ўринбосари Салима Қурбонова меҳнат отпускасидан қайтиб ҳайратда қолди.

— Сиз ўзингизга лойиқ иш топинг, — деди директор. —Жуда қийналсангиз боғчага ўтиб ишлашингиз мумкин. Ҳа дарвоқе, музей ҳам бўш.

—Ахир узоқ йиллардан бери шу хўжаликда ишлайман. Йигирма йилдирки партия аъзосиман. Наҳотки шундай ҳурматсизликка муносиб бўлсам? Ёки бирор гуноҳ қилдимми?

— Бўлди, гап битта, вассалом!

Директорнинг дағаллиги Салима Қурбоновага оғир ботди. У коммунист сифатда район партия комитетига мурожаат қилди. Текширувчилар ҳам директорга бас келишолмади. Шундан сўнг С. Қурбонова райкомнинг биринчи секретари М. Халилов ҳузурига кирди. Қисқа вақт ичида ҳақиқат қарор топди.

Юқоридаги воқеадан сал илгарироқ бош экономист М. Рўзибоев ҳам ана шундай аҳволга тушганди. У ҳам меҳнат отпускасига чиқиши билан директор уни лавозимидан бўшатиш ҳақидаги буйруққа имзо чекди. Р. Мирбобоевни бош экономист қилиб тайинлади. Бироқ РАПО кенгаши уни бу лавозимга тасдиқламади. Лекин... М. Рўзибоев ўз ўрнига тикланиш учун анча азият чекди

— Нега бундай бўлди? Меҳнат қонунларини бузаётганлигингизни ўйламадингизми? — сўраймиз директордан.

— Бош экономистнинг устидан кўп шикоят тушди. Кейин...

— Хўш, кимнинг устидан шикоят ёзилмади? Ахир кейинги йилларда хўжаликда шикоятбозлик, аризабозлик кўпайиб кетди-ку. Ўнлаб кишилар идорама-идора юришибди. Талаблари асоссиз эканлиги айтилса ҳам, барибир тиним билишмаяпти.

— Улар билан ишим йўқ. Менга иш кетса бўлди.

Директорнинг қиёфаси анча ойдинлашди, шекилли. Энди партком секретари ҳақида тўхталсак жоиз бўлар. Умумий партия йиғилиши протоколларини варақлаймиз.

— Шойим ака, ўтган йили 24 январда идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни яхшилаш масаласи муҳокама қилиниши керак экан. Лекин хўжаликнинг йиллик ҳисоботи кўриб чиқилибди.

— Шундайми-ди? — партком секретари касаба союз ташкилоти раисига юзланади.

— Йўғ-е, доклади бор эди, — О. Мўминов докладни қидириб топади.

Партком секретарининг тушунтириш хатидан: 24 январь кунги доклад 3,5 бет қўлёзмадан иборат. Фақат умумий гаплар. Камчиликларни ёзишни унутибмиз. Хато қилибмиз. 25 январдаги № 2 протокол эса нотўғри тикилган. Ишлаб чиқариш йиғилишини партия йиғилиши ҳисобига киритибмиз. Ўтган йил 24 ноябрда меҳнат интизоми масаласи кўрилган. Ҳақиқатан ҳам докладда бирорта рақам, фамилия, аниқ гап йўқ.

У тушунтириш хатини ёзиб тугатаркан:

— Нега шундай бўлувди? Қарамагансиз-да, — деди профком раисига.

— Докладни ким ёзади ўзи? — деб сўради райком бўлим мудири Р. Файзиев.

— Ўзим, ўзим... — партком секретари беихтиёр бош эгди.

Гап докладни ким ёзганида ҳам эмас, гап коммунист Ш. Қодиров ниҳоятда жиддий масалаларга юзаки қараганидадир. Биз атайлаб идеологик, сиёсий-тарбиявий ишлар ҳамда меҳнат интизоми масалалари билан қизиқдик. Чунки совхозда бу борадаги ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Сиёсий-тарбиявий ишлар чатоқ экан, ишлаб чиқариш планлари қандай бажариляпти, дейишингиз мумкин. Токзор, олмазор — пахтазор эмас, орасида катта фарқ бор. Қолаверса бу ерда аҳоли зич жойлашган. Кўпчилик меҳнатдан бош кўтармайди. Лекин бир гуруҳ одамлар борки, уларнинг худди совхоз директори каби амрлари вожиб.

Идорама-идора юришга мажбур бўлган отахонлар билан суҳбат қурдик:

— Чирқиллаб қолдик, болам,—дейди Улуғ Ватан уруши инвалиди Саидқул Тошев.

— Болалар нечта отахон? — сўрадик у кишидан.

— Ўн нафар болам бор, иккитаси совхозда ишлайди.

— Нафақа олаяпсизми, турмуш шароити қандай?

— Ҳаммаси яхши...

Эшонқул Абулфайзиев, Бобоназар Қодиров, Имом Шербобоев билан ҳам савол-жавобимиз ана шу тарзда бўлди. Улар ҳам шароитдан, фарзандларидан хурсанд.

— Унда нимадан нолияпсизлар?

—Дарғомнинг нариги четида 430 гектар еримиз бор. Шу «Олмазор» совхозига ўтиб қолган. Ер халқники, шуни қайтариб олишимиз керак.

— Ахир у ерда яшаётганлар, ишлаётганлар ҳам халқ эмасми?

—Бу ер бизнинг ота-бобомиздан мерос қолган. Қайтариб олмасдан қўймаймиз.

Область партия, совет ташкилотлари бу масалани ўрганди. Ҳар иккала совхознинг ери ўзига тааллуқли эканлиги исботлаб берилди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети бу ерни совхозга қайтариш иқтисодий жиҳатдан нотўғри бўлишини далиллаб берди.

...Самарқанд район ижроия комитети томонидан Жумабозор қишлоғида амалга оширилган ишлар ҳақидаги справкани ўқиб бердим.

—Тўғри, лекин қайтариш керак. У бизга мерос, — дейишди «талабгор»лар.

Мерос! Нега улар бу сўзнинг «этаги»дан тутишади. Ахир ер мерос қолиши мумкин-ми? У давлатники-ку! Бундай фикрлаш ниманинг оқибати? Самарқанд район партия комитети бюро мажлисида «хўжаликда сиёсий-тарбиявий ишлар талаблар даражасида олиб борилмаяпти» деб бунга муносиб баҳо берилди. Ҳақиқатан ҳам хўжаликда тарбиявий ишлар бўшашиб кетганлиги туфайли одамлар ижтимоий фойдадан кўра кўпроқ ўз манфаатларини ўйлайдиган бўлиб қолишган. Партком секретарининг бепарволиги нималарга олиб келганлиги энди аён бўлгандир. Афсуски, Шойим Қодиров буни тушунмади.

— Отахонларнинг йўлига чиқиб бўлмайди, — деди у. —Гапга унашмайди.

Тўғри, уларнинг Ватан олдидаги хизматлари катта. Бунинг учун биз ҳамма вақт улардан қарздормиз. Айрим талаблари тўғри эди. Қарияларнинг талаблари асосида йўллар асфальт бўлди. Маиший хизмат кўрсатиш яхшиланди. Бунинг учун раҳмат. Бироқ ер ҳақидаги мунозарага чек қўйиш керак. Акс ҳолда бу адоватга айланиши, фарзандлар онгини ҳам чалғитиши мумкин. Райком бюроси мажлиси директорга, партком секретари, касаба союз комитети раиси, Жумабозор қишлоқ Совети ижрокоми раисига аҳоли ўртасидаги сиёсий-тарбиявий ишларни бўшаштириб юборганликлари учун тегишли чора кўриб, принципиал йўл тутди. Бу ҳаммага сабоқ бўлиши керак.

Ж. МАМАТОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

САМАРҚАНД ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— Шаҳардаги шойи тўқиш бирлашмасидан ёзилган хат текширилди. Унда баён этилган фактлар тасдиқланди. Мазкур масала бирлашма партия комитети мажлисида муҳокама қилинди.

Кадрларни танлашда ва жой-жойига қўйишда нуқсонларга йўл қўйганликлари, аввал судланган Э. Алиевни цех бошлиғи қилиб тайинлаганлиги учун бирлашма бош директори М. Дадабоев ва партия комитети секретари Ф. Саламзоде огоҳлантирилдилар. Бирлашма буйруғи билан Э. Алиев лавозимидан бўшатилди.

Шаҳар партия комитети бирлашма маъмурияти ва партия комитетидан кадрлар резерви билан ишлашни яхшилаш, уларнинг масъулиятини ошириш, мустақиллик ва ташаббусларни кенгайтириш юзасидан таъсирчан чора-тадбирлар кўришни, кадрларни танлашда демократия принципларини ривожлантиришга эришишни талаб қилди.

ОҚҚЎРҒОН РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— «Коммунизм» колхозида яшовчи С. Мирзаевнинг хати текширилди. Унда келтирилган фактлар қисман тасдиқланди. Текшириш якунлари бригада аъзоларининг йиғилишида муҳокама қилинди. Колхозчиларга иш ҳақи ёзишда камчиликларга йўл қўйганлиги учун бригада бошлиғи Р. Убайдуллаева вазифасидан бўшатилди. Нотўғри тўланган иш ҳақлари колхоз кассасига қайтарилди.

Колхоз партия ташкилоти КПСС аъзоси Р. Убайдуллаеванинг масаласини кўриб чиқди ва ишда нуқсонларга йўл қўйганлиги учун унга шахсий карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилди. Район партия комитети бюроси колхоз партия ташкилоти қарорини тасдиқлади.

ОХУНБОБОЕВ РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— «Октябрь 50 йиллиги» колхози аъзолари хати РАПО мутахассислари томонидан ўрганилди. Хўжаликда қурилаётган ҳаммом 1988 йилда фойдаланишга топширилади. Колхоз марказидаги аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш юзасидан тузилган лойиҳа-смета ҳужжатлари правлениега топширилди. Тўрт юз ўринли ёзги кинотеатр биноси қурилишининг лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланяпти. Чойхона қурилиши колхоз правлениесига топширилди.

РЕДАКЦИЯДАН:

ҚУМҚЎРҒОН РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ ДИҚҚАТИГА:

Шерғози қишлоғида ободонлаштириш ишлари шу куннинг талабларидан орқада қолаётганлиги тўғрисида «Ўзбекистон» совхозидан ёзилган хатга район Совети ижроия комитети раиси ўринбосари Т. Бойқобилов юзаки жавоб бериш билан кифояланган. Расмий жавобда қандай аниқ тадбирлар кўрилганлиги ҳақида бир оғиз ҳам гап йўқ. Райижрокомдан конкрет жавоб кутамиз.

АТЕИСТИК ТАРБИЯ ҲУЖУМКОР БЎЛСИН

Атеистик мавзуда олиб борилаётган ишлар мазмуни ва географияси тобора кенгайиб бораётир. Редакциямизга келаётган хат-хабарлар шу ҳақда ҳикоя қилади.

Камолот пиллапоялари

Мактабимиз радиоузели орқали атеистик мавзуларда суҳбатлар ва тарбиявий соатлар ўтказилмоқда. «Ёш атеистлар» тўгараги аъзоларидан иборат агитгруппа фаолияти ва атеистик постларда олиб борилаётган агитация-пропаганда ишлари натижасида ўқувчилар ўртасида тумор-кўзмунчоқ тақиш, рўза тутиш, кокил қўйиш каби эскилик сарқитлари тугатилди. Мактабимизда ташкил этилган атеистик бурчак ва зал янги-янги материаллар, стенд ва альбомлар билан бойиб бормоқда. Улар атеистик билимлар марказига айланган. Киши ўзини қизиқтирган ҳар қандай саволга бу ерда жавоб топиши мумкин. Ўқувчиларга атеистик тарбия беришда ўлкани ўрганиш музейлари, шон-шуҳрат уйлари ҳамда тарихий жойларга қилинаётган экскурсия ва походлар муҳим аҳамият касб этмоқда.

У. ИСМОИЛОВ,
Уйчи районидаги Улуғбек номли 13-ўрта мактабнинг тарбиявий ишлар ташкилотчиси.

Тарихий фактларга суяниб

Ўқувчи ёшларнинг ҳар томонлама камол топиши учун бизда барча шароитлар яратилган. Диний қарашлар ва эскилик сарқитларининг ҳар қандай кўринишига қарши изчил кураш олиб борилмоқда. Фан ўқитувчилари ўқувчилар ҳамда аҳоли ўртасида атеистик пропагандани кучайтириб, диний урф-одатларнинг зарари, «муқаддас» мозорлар ва зиёратгоҳларнинг сохталигини исботловчи илмий сухбатлар, мунозара кечалари ўтказмоқдалар. Мактабда «Атеистик тарбия» кабинети ташкил этилган. Унинг аъзолари машғулотларни қизиқарли олиб боришга ҳаракат қиладилар. Атеистик бурчакда ўқувчилар томонидан тайёрланган «Фан ва дин», «Шамчироқдан электргача», «Медицина ва диний даволаш», «Коинот тўғрисида диний тасаввурлар» каби намунали докладлар ўрин олган.

Ўқитувчилар дарсларни тарихий фактларга суяниб ўтишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Чунончи диндорлар ва реакцион руҳонийларнинг ҳар қандай ёвузликларига қарамай Улуғбекнинг астрономия фанини ривожлантиришда оламшумул ишлар қилгани фактлар асосида тушунтирилмоқда.

А. УСМОНОВ.
Бувайда районидаги 17-мактаб ўқитувчиси.

Тиббиёт ва дин

Касалхонамиз шифокорлари беморларни даволаш билан бирга меҳнаткашлар ўртасида атеистик пропаганда ишларини қизғин олиб боришмоқда. Чунончи, М. Иқболова, М. Каримова каби шифокорлар жойларда атеистик мавзуларда лекция ва суҳбатлар ўтказмоқдалар. Улар динга ишониш натижасида оғир аҳволга дучор бўлиб, оқибатда касалхонада шифо топган кишиларга тоат-ибодат, ирим-сиримлар нажот йўлини топиб бермаслигини ишонарли тарзда тушунтириб бермоқдалар.

Қайта қуриш ва жадаллаштириш жараёнида атеистик пропаганда ишини кенг кўламда олиб бориш талаб этилмоқда. Биз бу муҳим ишга ҳисса қўшиш учун бор куч ва ғайратимизни аямаймиз.

С. КОМИЛОВА.
Андижон область Жалолқудуқ районидаги «Пахтакор» участка касалхонасининг бош врачи.

МУСОБАҚА КУНДАЛИГИ

ПЕШҚАДАМДАН ИБРАТ ОЛИБ

Марғилон экспериментал механика заводининг мусобақа пешқадами токарь Р. Алиев икки ярим йиллик планни 7 ноябргача бажариш мажбуриятини олди. Ишчи ўз сўзининг устидан чиқади, бунга унинг самарали меҳнати кафил бўлади: ўтган йили ҳам, бу йил ҳам нормасининг ўртача кўрсаткичи 135 процентни ташкил қиляпти.

Р. Алиев — ёшларнинг севимли устози, маҳорат сирларини уларга сидқидилдан ўргатмоқда. Унинг М. Сайдаматов, А. Степанов сингари шогирдлари смена топшириғини 15—20 процент ошириб бажармоқдалар.

Корхонада Октябрнинг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа кенг қулоч ёйган. Р. Алимовдан ўрнак олиб В. Иванов, А. Азимов, В. Азиков, В. Куриков ва бошқа ишчилар оширилган мажбурият олдилар. **(ЎзТАГ).**

• *Қайта қуриш муаммолари*

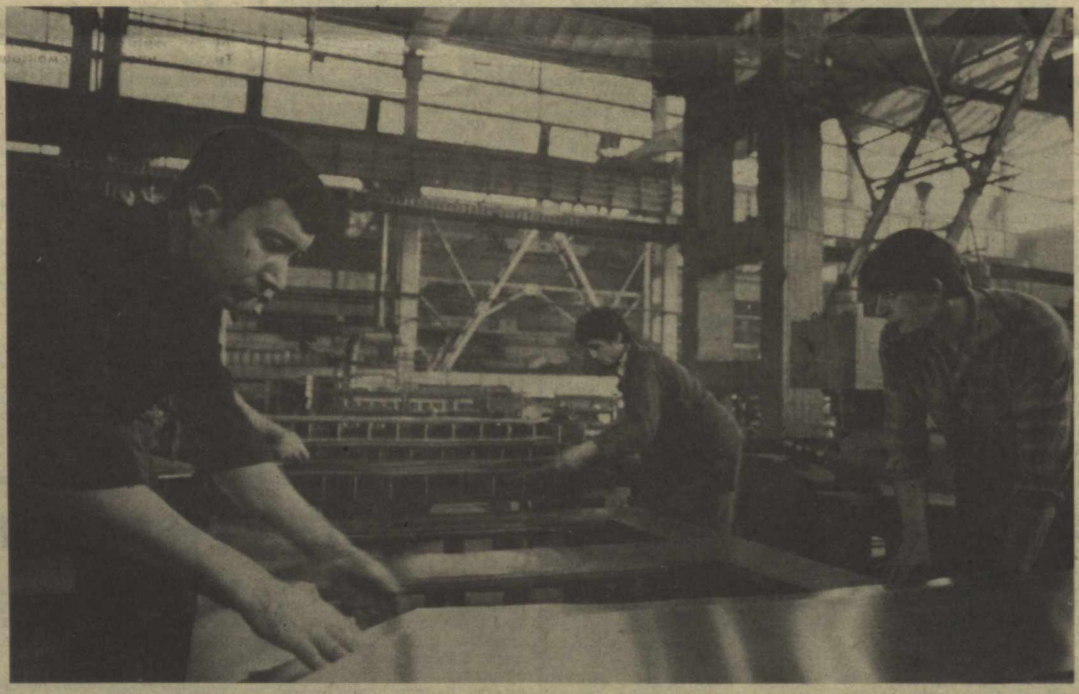

Суратда: магнит йиғиш участкаси. Бу ерда Р. Машрабов (чапдан) бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси ишлайди.

В. Миленький фотоси [ЎзТАГ].

ЖАДАЛЛАШТИРИШМИ ЁХУД ТЎСИҚЛИ ЮГУРИШ?

«Трансформатор» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош корхонаси — Чирчиқ трансформатор заводида металлни кўндалангига қирқадиган янги автомат линияси фойдаланишга топширилди. Бу — корхонани техник жиҳатдан қайта қуроллантириш программасидаги бандлардан бири бажарилди, деган маънони билдиради. Бу йил мазкур корхонада уч миллион сўмликдан зиёд янги асбоб-ускуналар ўрнатилиши кўзда тутилган.

Аммо, ишлаб чиқаришни модернизациялашнинг ўзи ҳамма муаммолар ҳал этилади, дегани эмас. Заводда эса муаммолар анчагина.

Корхона меҳнат аҳли олдига Ватан трансформаторларини жаҳон стандартлари даражасига олиб чиқишдан иборат аниқ-равшан вазифа қўйилган. Завод бош конструктори Р. А. Абзатовнинг эса боши қотган. Хўш, таъминотчилар унга қайси маркадаги пўлатни юборишади? Агар қалинлиги 0,3 миллиметрлисидан юборишса — омад келгани. Сифати ундан паст бўлган бошқа уч хилдаги пўлатни жўнатишса-чи? У ҳолда буларни потоклар бўйича қандай қилиб тақсимлайди?

Таъминотчилар Чирчиқ трансформатор заводи эҳтиёжларини тўла-тўкис қондириш тўғрисида унчалик қайғураётганлари йўқ. Масалан, Шимолий Кавказдаги Прохладний шаҳридан январь ойида ўров сими олинмади. Чирчиқликларнинг ташвишланиб юборган сўровларига у ердан лўндагина қилиб, Давлат қабули бу симларни ўтказмади, деб жавоб беришди. Оқибатда чирчиқликлар ойлик планни уддалай олмадилар. Магнитогорск ва Қарағанда комбинатлари ҳам металл етказиб беришда мақтана олмайдилар. Улар учун хом ашёни кварталда бир марта жўнатган маъқулдир. Аммо металлар вагонларга қачон ортилади — кварталнинг бошидами ёки охирида, ҳеч ким билмайди. Чирчиқ трансформатор заводи эса ўз буюртмачилари олдида юзи шувут бўлиб қолаверади. Чунки, уларга ҳар ойда тайёр маҳсулотни жўнатиб туриш ҳам фарз, ҳам қарз.

Хом ашё ва бутловчи узелларни етказиб бериш мароми бузилаётганлиги завод графигининг бажарилишига катта салбий таъсир қилмоқда. Қимматбаҳо ускуналар бекор туриб қоляпти. Ишчиларни бошқа участкаларга ўтказишга мажбур бўлинмоқда. Шу туфайли ишни бир неча сменада ташкил этишнинг рентабеллиги ҳам шубҳа остига олинмоқда.

Чирчиқ трансформатор заводи дуч келаётган барча муаммоларга фақат «четда»гилар айбдор, десак унчалик тўғри бўлмайди. Корхонанинг ўзида ҳам ҳамма иш рисоладагидек ташкил этилмаган.

— Бизда ҳар бир киши фақат ўзи учун ишлаяпти, ўз ёғига ўзи қовуриляпти, деган хулосага келиб қоляпман, — дейди йиғувчи слесарлар бригадаси бошлиғи И. Сейдаметов. — Ёндош цехлар ўртасида ҳеч қандай мажбуриятлар йўқ. Вақт эса кутиб турмайди. Бу ерда эса ҳали у нарса, ҳали бу нарса йўқ. Йшдан қолиб, у цехдан бу цехга югуришга тўғри келяпти. Асабларимиз чарчамоқда. Аҳвол эса ўзгараётгани йўқ. Бундан ташқари планлаштириш - диспетчерлик хизмати ҳам ўз вазифасини дуруст уддаламаяпти. Бригадирларни айтмай қўя қолай, ҳатто катта мастер ҳам икки-уч кун кейин бўладиган ишларни билмайди. Битта ишни қиламан деб чоғланганингда, бошқа юмушни буюришади. Хуллас, бир ҳафтада етти жума борга ўхшайди.

Муаммолар, муаммолар... Улар замирида кечаги кун аломатлари ётибди. Шу туфайли бу муаммолар журъатсизлик билан секин ҳал этиляпти.

Заводда қайта қуриш белгилари сусткашлик билан бўлсада, ҳар ҳолда кўзга ташланмоқда. Ўтган йил охирларида бу ерда Давлат қабули ўз фаолиятини бошлади. Ҳозир 27 та пост ишлаб чиқаришнинг барча асосий участкаларини назорат қилмоқда. Тўғри, аввалига уларда ҳам нуқсонлар ва камчиликлар рўй берди. Чунки Давлат қабули ва техника назорати бўлими ўзларича ҳаракат қилишарди. Оқибатда битта ишни икки марта бажаришга тўғри келди. Бунга кўплаб вақт кетар, трансформаторларни қайта-қайта синаш эса анчагина миқдорда электр энергияси сарфлашни талаб қиларди. Лекин бу нуқсонларни ўз вақтида бартараф этишга муваффақ бўлишди.

Давлат қабулининг самаралари қандай? Рақамларга мурожаат қиламиз. Декабрь ойида дастлабки тақдимдаёқ маҳсулотларнинг 60 проценти қабул қилинган бўлса, январь ойида бу кўрсаткич 84,5 ни ташкил қилди. Йил бошидан мукофот пулларини ҳисоблашнинг янги системаси жорий этилди. Агар илгари ишчи ўзининг 15 процент пул мукофотини 0,96 коэффициенти бўйича иш ҳақидан олган бўлса, эндиликда коэффициент 100 га етди. Бошқача айтганда, тайёр маҳсулот 100 порцент қабул қилингандагина мукофот бўлади. Бу ҳам шу куннинг талабидир. Чунки, сифат масаласи биринчи ўринга қўйилган. Аммо мазкур масала Чирчиқ трансформатор заводи учун муаммога айланди.

1985 йил августида СССР Халқ контроли комитети комиссияси корхона маҳсулотини аттестациядан ўтказмади ва уни фахрли беш қиррали белгидан маҳрум қилди. Бу кўнгилсиз воқеа эди. СССР Электротехника саноати министрлиги унга қандай муносабатда бўлди? «Трансформатор» ишлаб чиқариш бирлашмаси бўйича 1987 йил учун жами маҳсулотнинг 52,6 проценти олий сифат категориясида ишлаб чиқарилишини планлаштиришди. Бош корхона бу планни олгач, қийин аҳволда қолди. Чунки бу ерда олий сифат категориясидаги буюмлар салмоғини нари борса 36,5 процентга етказиш мумкин эди. Чирчиқликлар ушбу ҳисоб-китобларни министрлик муҳокамасига тақдим этдилар.

Корхона мутахассислари бунда нималарга асосландилар? Аввало, корхонага ёрдам бериши керак бўлган бошқа заводларнинг олий сифат категориясидаги буюмлар ишлаб чиқаришга қўшадиган ҳиссаси арзимасдир — нари борса 18 процентга тенг. Масалан, Қўрғонтепа заводини бутунлай реконструкция қилиш лозим. Мавжуд Низомга кўра, бундай маҳсулотлар уч йил мобайнида ё модернизацияланиши, ёки ишлаб чиқаришдан олиб ташланиши лозим. Бирлашма эса бор-йўғи бир ярим йил олдин ташкил топди.

Яна бир муаммо бор.

— Бу йил биз, —дейди бирлашма бош инженери И. М. Сокол, — 2,5 минг тонна пўлат ололмаймиз. Чунки ишлаб чиқариш плани моддий таъминот плани билан балансли тузилмаган. Ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилга нисбатан 9 процентга ўсди. Аммо министрликнинг таъминот бош бошқармасида шу рақамни тасдиқлай олмаяптилар. Шунинг оқибатида республика Госснабига ўтган йилги миқдордаги моддий ресурсларни ажратишни буюрганлар.

Назаримизда, ана шу ташкилотларда эришилган натижага қараб планлаштиришнинг эски анъаналари жадаллаштириш жараёнига зид келаётганлигини унутиб қўйганга ўхшайдилар.

М. ГАРБУЗЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.

• ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

Арафатнинг матбуот конференцияси

ҚУВАЙТ, 6 май. (ТАСС). Фаластин Озодлик ташкилоти ижроия комитетининг раиси Я. Арафат арабларнинг сафларини жипслаштиришга чақирди. Бу ерда ўтказилган матбуот конференциясида сўзлаган нутқида Арафат Фаластин масаласи хусусида арабларнинг умумий бир позициясини ишлаб чиқиш вақти келганлигини айтди. Бу Яқин Шарққа бағишланган халқаро конференция ўтказилишига кўмаклашган бўлур эди, мазкур конференцияни ФОТ иштирокидагина чақириш мумкин.

Фаластин Миллий кенгашининг Жазоирда тугаган сессияси муваффақиятли ўтди, деди Я. Арафат. ФОТ ўзи маъқуллаган принципларга амал қилаверади. Сессиянинг Фаластин бирлигини тиклаш ишидаги муваффақиятини босиб олинган территориядаги ҳамда унинг ташқарисидаги барча фаластинликлар астойдил маъқуллаб кутиб олдилар. ФОТ Фаластин халқининг бирдан-бир қонуний вакили бўлиб қолаверишини халқимиз яна тасдиқлади.

ФОТ ижроия комитетининг раиси Яқин Шарқдаги муаммони ёппасига бартараф этишга эришиш хусусидаги Совет тинчлик ташаббуслари аҳамиятини алоҳида таъкидлаб, бу регионадаги Совет сиёсати амалий, изчил сиёсат эканини ва Фаластин халқининг манфаатларини эътиборга олишини уқтириб ўтди.

Я. Арафат Миср раҳбарияти билан ФОТ ўртасидаги ихтилофлар хусусида гапириб, Фаластин Озодлик ташкилоти бу ихтилофларни осойишта вазиятда ҳал этишга интилаётганини айтди.

МАШҲУР АФҒОН ШОИРИ ВАФОТ ЭТДИ

КОБУЛ, 6 май. (ТАСС). Машҳур афғон шоири ва ёзувчиси Халилулла Халилий оғир касалликдан кейин вафот этди. АДР Революцион Кенгаши, Миллий яраш Олий фавқулодда комиссияси ва Афғонистон Ёзувчилар уюшмаси марҳумнинг оиласига ҳамдардлик изҳор қилинган мактублар юбордилар. Мактубларда Х. Халилий ҳозирги замон афғон адабиётини ривожлантиришга катта ҳисса қўшганлиги, унинг Апрель революцияси ишини, миллий бирликка эришиш йўлини доимий қўллаб-қувватлашда ўз ифодасини топган мустаҳкам гражданлик позицияси таъкидланади.

Телетайп лентасидан

● МАНАГУА

Никарагуа Мудофаа министрлигининг сешанба куни Манагуада тарқатилган маълумотида хабар қилинишича, сомосачи ёлланган қисмлар 5 апрелдан 5 майгача Сандиночилар халқ армиясидан жиддий мағлубиятга учрадилар. Шу давр ичида америкалик ёлланганлардан 723 киши ўлдирилди, 130 дан ортиқ киши ярадор қилинди ва ўнлаб кишилар асир олинди.

● ГАВАНА

Пойтахтдаги Хосе Марти номли халқаро аэропортда кеча Кубанинг «Кубана де авиасьон» компаниясининг Гавана — Москва — Гавана маршрути бўйлаб мунтазам рейслари очилишига бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди. Илгари ана шу линияда фақат «Аэрофлот» самолётлари учар эди. Куба компаниясининг самолётлари ҳафтада бир марта учади. Маросимда сўзга чиққан Куба граждан авиацияси институтининг президенти Луис Орландо Домингес Совет Иттифоқи билан Куба ўртасидаги ҳар томонлама алоқаларни янада ривожлантириш учун янги ҳаво йўли катта аҳамиятга эга бўлишини таъкидлади.

● ТОКИО

Япония бош министри Накасонэ бугун парламентда ўзининг АҚШга қилган визити иккала мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий зиддиятларни сусайтирмаганлигини тан олди. Президент Рейган ва Америка маъмуриятининг бошқа вакиллари билан бўлиб ўтган музокараларнинг натижалари Япония — Америка муносабатларида урушдан кейинги даврдаги мислсиз кескинликни камайтириш учун «кифоя қилмади», деди бош министр парламент юқори палатасида Социалистик партия вакилининг саволига жавоб қайтариб, Накасонэнинг визити чоғида АҚШдан Япония электрон компанияларига нисбатан иқтисодий жазо чораларини бекор қилиш тўғрисидаги илтимосномага конкрет жавоб олинмади. Вашингтон иена ва долларнинг қийматини барқарорлаштиришга ваъда берганлигига қарамай, Япония экономикаси халқаро бозорда рақобатга бардош бера олиши учун Япония валютаси ҳамон «жуда қимматлик» қилмоқда. **(ТАСС).**

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ САҲИФАСИ

- Биринчи ўзбек ҳажвий операси яна саҳнада
- Рассомларнинг юбилейолди ижодий ҳисоботи
- Назм дафтаридан
- Фестиваллар этади давом...

• *Театр*

МАЙСАРАНИНГ МАҒРУР ҚЎШИҒИ

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Майсаранинг иши» пьесаси ўзбек совет драматургиясининг энг яхши намуналаридан саналади. Ўттиз йил бурун композитор, Ўзбекистон ССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Сулаймон Юдаков ана шу асар асосида уч қисмдан иборат (прологи билан) комик опера ёзган эди. Ўша йили Алишер Навоий номидаги Катта театрда муваффақиятли қўйилган опера кейинчалик Самарқанд, Москва, Душанбе, Уфа, Фрунзе, Ашхабод, шунингдек, Польшанинг Лодзь шаҳарлари театрларида ҳам саҳналаштирилди.

Яқинда Катта театримиз «Майсаранинг иши» операсини янги таҳрирда саҳнага қўйди. Дирижёр, СССР халқ артисти Дилбар Абдураҳмонова, режиссёр, Ўзбекистон ССР халқ артисти Ферудин Сафаров, рассом, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Георгий Бримлар раҳбарлигида яратилган бу спектаклни томошабинлар илиқ кутиб олишди.

Хўш, «Майсаранинг иши» операси нимаси билан диққатга сазовор?

Аввало театрнинг Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги арафасида инқилобни куйлаган, унинг ҳаётбахш ғояларини актив тарғиб қилган ва бу йўлда ҳатто жонини фидо қилган Ҳамза ижодига мурожаат қилишини алоҳида таъкидлаш керак.

Кенг ўқувчилар оммасига, санъат ихлосмандларига азалдан яхши маълумки, «Майсаранинг иши» оддий қишлоқ ёшлари — Ойхон билан Чўпоннинг соф севги-муҳаббатини турли раҳналардан сақлаб қолган, хотинбоз Қози ва унинг гумашталарини халқ ўртасида боплаб шармисор қилган аёл ҳақида ҳикоя қилади. Асар Ҳалима Носирова, Саодат Қобулова, Карим Зокиров, Михаил Давидов, Жамол Низомхўжаев каби санъат усталарининг бетакрор ижрочилиги туфайли машҳур бўлган. Бу янги ижрочилар зиммасига алоҳида масъулият юклар эди. Ҳеч иккиланмай айтиш мумкинки, ўзига хос спектакль яратилди.

«Майсаранинг иши» операси музика санъатининг халқчил анъаналари асосида ёзилган бўлиб, пьесанинг ҳажвий мазмунини ёрқин бўёқларда очиб беради. Саҳнада юз берадиган кулгили воқеалар, персонажларга хос бўлган қарама-қарши характерлар жуда тез ривожланиб боради. Классик анъаналарнинг таъсирини биз композитор томонидан қўлланган хоралда, «акс-садо» каби бир қанча услубларда кўрамиз. Шунинг билан бирга бу асарда композиторнинг ўзига хос новаторлигини пайқаш мумкин. Гап шундаки, ўзбек халқининг қизиқчилар театрларидан ҳамда халқ ижодидаги айрим эзгу элементлардан усталик билан фойдаланилган. Буни опера драматургиясида ҳам сезиш мумкин. Масалан, суст бошланган саҳна воқеалари ўша парданинг ўзидаёқ тезлашиб кетади. Ёки, аскияни олайлик. Майсара Қозига Ойхонни беришга гўё рози бўлгандек бўлади. Шунда Қози «Қасам ич», дейди. Майсара «Агар алдасам, сизни ер ютсин», деб жавоб беради. Унинг жавоби маъносига тушунмаган Қози «Майли», деб қўяди. Бундай кулгили сўзлар ва ҳаракатлар Мулладўстда ҳам бор: муҳаббат ҳақида фикр юритганида, у ўз кайфиятидан ҳаддан ортиқ қувониб, супургини қучоқлаб рақсга тушади.

Опера музикасида композитор ўзбек халқ куйларидан моҳирлик билан фойдаланиб, партитурага уфар, лапар ва қўшиқларни янги формада ишлатади. Спектаклда бир-бирига ҳеч ўхшамаган еттита ёрқин халқчил образ бор. Уларнинг ҳар бири ўзига хос музикали характеристикалар билан ифодаланган. Етакчи образ — Майсара, албатта.

Бу ролни Тошкент давлат консерваториясини яқиндагина тугатган истеъдодли хонанда Лола Неъматова ижро этмоқда. Унинг Майсараси оддий ўзбек аёлининг умумлашган образи. У ўзида чуқур социал маънони ташийди. Актриса ижросида хушчақчақ, қувноқ, зийрак ва ақлли Майсара саҳнада рўй берадиган барча воқеаларнинг бошида туради. Биринчи пардада Майсара лирик-драматик планда талқин этилганини кўрамиз. Бу ҳолат айниқса қаҳрамоннинг ариясида ва унинг севишганлар билан бирга бўлган саҳналарида ёрқин кўзга ташланади.

Спектакль ривожлангани сари Майсара образи ҳам ўсиб боради. Иккинчи пардадаги «Қамоқхона» саҳнасидан бошлаб Лола Неъматова Майсаранинг хатти-ҳаракатларида шўхлик, ҳазилкашлик пайдо қилибгина қолмай, уни ҳажвий операнинг ҳақиқий қаҳрамонига айлантиради. Қози, Ҳожидарға ва Ҳидоятхонларнинг тилакларини гўё бажаришга тайёр эканлигини айтиб, уларни тинчитиб, ўзининг асосий мақсадини амалга оширишга дадил бел боғлайди. Комедиянинг учинчи пардасидаги Майсара ариялари ва қўшиқлари ғоятда ёқимли янграйди. Актриса ўз қаҳрамони халқ, оддий одамлар ҳимоячиси, илғор ғоялар учун жонкуяр курашчи эканлигини янада бўрттириб кўрсатади. Айни вақтда Майсаранинг ғамгин қўшиқларида бу оддий, камбағал ва ҳуқуқсиз аёлнинг бошидан оғир кулфатлар кечганлиги ифодаланади.

Операдаги салбий образлар орасида ҳуқуқсизлик ва зўравонлик лагерига бош бўлган Қози ролини Ўзбекистон ССР халқ артисти Қўрқмас Муҳиддинов ишонарли талқин қилади. Унинг ижросида Қози — Майсаранинг ашаддий душмани. Актёрнинг ўйини ва вокал партияларининг ижроси ўткир сатирик бўёқлар билан безалган. Ҳожидарға ролини Абдулла Бозоров зўр муҳаббат билан ижро этади. Истеъдодли хонанда Мансур Хуррамов Ҳидоятхонни жуда нозик, жуда ҳам мулойим инсон сифатида кўрсатади. Образни талқин этишда ўзбек музика фольклоридан олинган қиз лапари ёрдам берган. Актёр рақсга тушганида уста рaққосалардек ҳаракат қилади. Унинг музикали характеристикасини Майсаранинг «Ҳой бола-бола» қўшиғи янада кучайтиради.

Абдували Тўлаганов ижросидаги Мулладўст, Шоҳида Тўхтабоева талқинидаги Ойхон, Неъмат Ҳабибий ижросидаги Чўпон роллари ҳам ўзига хос, мароқли ва оригинал ўйналади. Ёш артистларнинг ютуғи шундаки, улар ўзларига топширилган ролларнинг моҳиятини пухта англаб ижро қиладилар.

«Майсаранинг иши» ўзбек музика санъатида яратилган биринчи комик опера. Унга қизиқиш ҳамма вақт катта бўлган. Бундан кейин ҳам шундай муҳаббат давом этаверишига ишонамиз. Шу боисдан спектаклнинг ижросини янада юксак савияга кўтариш керак, деган талаб ҳамма вақт кун тартибида туради. Бу галги спектакль талқинида баъзи жузъий камчиликлар кўзга ташланади. Масалан, баъзи ўринларда воқеаларни янада кулгили қилиб кўрсатиш учун бачканаликка ҳам йўл қўйилади. Қози ва унинг гумашталарининг ҳайвон қиёфасига кириши кутилмаганда тез амалга оширилади. Бизнингча, Чўпоннинг эшик тақиллатишларидан қўрққан Қози ва унинг малайларининг жон ҳовучлаб, Майсарага «нима қилсанг қил, бизни қутқар», деб ялиниб-ёлвориб, саҳнада уёқдан-буёққа югуриши бирмунча узоқроқ давом этиши керак. Шунда томошабин ҳайвон қиёфасига киришга рози бўлганларнинг ҳолатини янада яхшироқ тушунади, ҳис этади.

Алишер Навоий номидаги Катта театр классик асарларга мурожаат қилишдаги изланишларини актив давом эттиради, деган умиддамиз.

Саттор ЯРАШЕВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти.

• *Кино*

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» МАЙДОНЧАЛАРИДА

К. Ёрматов номидаги «Ўзбекфильм» киностудиясининг ижодий группаси «Ҳаёт мазмуни» деган янги бадиий фильмни суратга олиш ишларини тугатди. Картина ўзбек халқининг севимли фарзанди, атоқли партия ва давлат арбоби Усмон Юсупов ҳақида ҳикоя қилади. Таниқли кинорежиссёр Дамир Салимов раҳбарлигида экранлаштирилган фильмда Катта Фарғона каналини, Фарҳод ГЭСи, шунингдек, оғир саноат корхоналарини бунёд этишда, янги қурилишлар жараёнида, сўнгсиз далаларда қаҳрамонлик кўрсатган, Улуғ Ватан урушида қозонилган ғалабага муносиб ҳисса қўшган халқимизнинг жасорати ҳам тасвирланган.

Бутунлай бошқа соҳада меҳнат қиладиган Ўлмас Юсупов отаси ролини ижро этди.

СУРАТДА: «Ҳаёт мазмуни» фильмидан кадр.

Н. ХМАРА фотоси.

• *Янги шеърлар*

Сўқмоқлар

Сўқмоқлар.
Сўқмоқлар...
Сербар сўқмоқлар —
Асаб толалари Она Заминнинг.

Бирида Бахт чопар Омадни қучиб,
Қувончдан тутилган бурро тили лол.
Бирида Фироқнинг ўксук шарпаси,
Дийдор илинжида куйманар шамол.

Меҳр бўлиб бири элтади руҳни
Дунё жаннатининг нақ ўзигача,
Қаҳр бўлиб бири элтади руҳни
Хотирот ярасин нақ кўзигача.

Осмон шамсиясин воҳ, тилка-пора
қилиб юбордику ўт тил чақмоқлар!
Йўқ, чақмоқ эмас у, акс этди, холос,
Нилий бир кўзгуда сербар сўқмоқлар.

Сўқмоқлар узра тунд бир парча булут
У — жон бермас жонлар жон берганлиги.
У — касалликларнинг юзсиз онаси —
Жонкуш химикатлар оч туманлиги...

Мана бу сўқмоқнинг кечагина, рост,
Шандан пояндози бўларди, зарбоф.
Бу сўқмоқдан юриб, қулаб тушди-я,
Лаънат ботқоғига анови «арбоб».

Ортидан қулади: мажруҳ Манманлик,
Ниқобланган Ёлғон — ҳамма-ҳаммаси.
Ортидан қулади: макруҳ Доврукқлар.
Сохта шуҳратларнинг сохта қалъаси...

Бу — Пора сўқмоғи — узилган тордай
калта: бу чўнтакдан у чўнтаккача...
Лек, қўллари узун, сотиб олади:
Мансаб, сохта имон, айш, юраккача...

Бу сўқмоқ... Майсалар кипригида ёш,
Элтар Онажоним гул қабригача.
Ғам чўгиртаклари товонни тешиб,
Боради Сабрнинг сўнг сабригача:

— Ассалом, Онажон! Тинч бўлсин, уйқинг...
— Келдингми, кўз нурим!!
Келсанг деб зора,
Чорак аср йўл кутдим... Кўз гавҳариммас,
У — сенинг олисдан кўринган қоранг.

Кечир... сўнг чоқ қултум сув тутолмадим...
— Олис кетдинг... шеърда эди тилагинг...
— Қалбим озиқланди пок имонингдан,
Шеърларимда уриб турар юрагинг!

Хайр... бир кун ёнингга келурман, Она,
Фарзанд, шеърларим сал суяги қотсин...
— Қўй шошма! Сўқмоқлар тикони сенга
киргунча, кўксимга тиғ бўлиб ботсин...

Эҳтиёт бўл!..
— Хайр!.. Боз сўқмоқлардаман...!
Кўзда ёшу дилда изтиробли тот.
Мен Орзу ёқалаб кезгум Армонни,
Сўқмоқлар туташ жой — чинакам Ҳаёт!

Сўқмоқлар.
Сўқмоқлар...
Сербар сўқмоқлар —
Асаб толалари Она Заминнинг...

Тимсол

Симёғочда осилиб турар бир чироқ,
Зулмат бағрига нурдан нок шаклин ўйиб.
Ғажиб ташламоқ бўлиб «нок»ка ташланар,
Бироқ, ортга чекинар Тун оғзи куйиб.

Шифтга осиб қўйилган биллурий чироқ,
Томирига нур бўлиб сингар Сўзларнинг.
Бундай камёб қандиллар на бир хонани,
Безайди дунёпараст не — не кўзларни...

Симёғочда осилиб турган ул чироқ,
Буюк кашфиётчининг қалбига тимсол:
«Эзгу йўлда сен ёнсанг,
шундай ёнгилки —
Симёғочга оссалар ҳам сен ёниб қол!..»

Асли: Мен, Сен, У — жонли
симёғочлармиз,
Кўзлар — жуфт чироқ — равшан
яқин-йироқлар.
Чироқку тенг нур сочар.
Лекин, ўз сўқмоғин
гоҳида ёритолмас бизнинг чироқлар...

Қобирғаларимиз — бир қандилдир, асли,
Юрагимиз — чироқдир — ёлқин
тил, ноёб.
Чиндан ёнса у — эзгу ёнишни кўриб,
Бир умр кўкда куйиб ўтарди офтоб...
Дарвоқе, ёниқмикан бу эзгу чироқ!!

Тил ҳақида

Ҳақ, деб Тил жар солар кўпинча,
Сўз кўпиртар оғиз тўлдириб.
Тил — чўғланган ханжар. Кўпинча,
Ҳақиқатни қўяр ўлдириб...

* * *

Тил — мироб. Шундан, серсув: илм, китоб, мажлислар.
Бу сув юргизар минглаб тегирмон тошини.
Тил — мироб. Тегирмонтош остига гоҳ кезлар,
Буғдой донадай ташлаб қўяр ўз бошини...

Кўз ҳақида

Кўзёш ичра чўмилар Қайғу билан Қувонч
Улар — зид қутб, бир-бирин лек тарк этмас мангу.
Боқгил: кулар кўз ичра балки ғарқдир фарёд,
Йиғлаётган кўзга боқ, балки кулмоқда у!!

* * *

Ранг-чиройи, бўй-басти, бор ташвиши билан
Жаҳон сиғар кўз туби — пурзиё хирмонга.
Гоҳ бурун, гоҳ дил қонаб — очилганда кўзлар,
Воҳ, очиқ кўзлар сиғмай қоларкан жаҳонга!..

Минҳожиддин ҲАЙДАР

•*Музика*

«ЧИМЁН ЙЎЛИМНИ НУРАФШОН ЭТДИ»

«Чимён-87» ҳаваскорлик қўшиқлари анъанавий Тошкент фестивалига мамлакатимизнинг турли чеккаларидан мингга яқин иштирокчи келди. Бу фестиваль Улуғ Октябрь 70 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ халқ ижодиёти иккинчи фестивалининг таркибий қисми бўлди.

«Тингланг-у, айтинг, қўшиғим созми?» Ўз қўшиқларини ўзи ижро этиб, анча машҳур бўлиб қолган Владимир Ланцберг қаламига мансуб ушбу мисра тоғ ёнбағридаги ўтлоқда тахталардан ясалган саҳна тепасига ёзиб қўйилган. Чимён фестивали ўтказила бошлаганига ўн йил тўлди. Бу даврда ижодий парвоз кезлари ҳам, ташвишли танаффуслар ҳам бўлди. Қўшиқ байрами 1982 йилдан бери ўтказилмай қўйилган эди, бу йил яна бошлаб юборилди. «Қўшиғим созми?» деган сўзларни баъзи бировлар нотўғри тушунишди. Шу боисдан бемаъни хулоса чиқарилган дамлар ҳам бўлди.

Вақт ўтиши билан ана шу мисрани теранроқ фаҳмлай бошладилар. Бу галги фестивални Тошкентдаги бир неча ҳаваскорлик қўшиқлари клублари ташкил этдилар, улар орасида Темирйўлчилар маданият саройининг «Резонанс», «Юность» маданият саройининг «Апрель» ва Олимлар уйининг «Лимузин» клублари ва бошқа клублар шаҳар комсомол комитети, республика Ёзувчилар союзи ҳамда туристик ташкилотларнинг кўмагида уюштирдилар. Фестивалда қатнашиш тўғрисидаги таклифни Москва, Ленинград, бошқа кўпгина шаҳарлар ва республикалардаги ижрочилар, ҳаваскорлик қўшиқлари клублари бажонидил қабул қилдилар. Меҳмонлар орасида қарағандалик Виктор Баранов, москвалик Юрий Устинов, Михаил Басин ва Дмитрий Дихтер, днепропетровсклик Александр Медведенко сингари таниқли ижрочилар бор.

— Тошкент фестивали қайтадан ўтказила бошлаганидан жуда хурсандман, — деди фахрий меҳмон ва фестиваль жюрисининг аъзоси, турист қўшиқлари тўпламлари тузувчиси, москвалик инженер Леонид Беленький. — Бу галги қўшиқ байрами Ўзбекистонда ҳаваскорлик ижодининг ана шу тури ниҳоятда ривожланганлигини кўрсатди.

— Муаммоларимиз ҳам кўп, — эътироз билдиради «Резонанс» клубининг раиси Олег Ҳусниддинов. — Битта мисолни айтиб ўтай. Клубимиз ташкил топганига тўрт йил бўлди. Тошкент шаҳар ижроия комитети маданият бошқармаси комиссияси бизни аттестациядан ўтказган, меҳнаткашлар ҳузурида концерт бериш ҳуқуқига эгамиз. Сўнгги бир йил мобайнида, агар янглишмасам, ўн тўртта катта концерт қўйиб бердик. Концерт вақтида зал томошабин билан лиқ тўлди, анчагина маблағ ҳам тушди. Аммо клуб ана шу маблағлардан манфаатдор эмас. Гитара, магнитофон ва бошқа саҳна анжомлари сотиб олишимизга бир сўм ҳам маблағ ажратилгани йўқ.

— Бу масала бутун мамлакатда ўткир бўлиб турибди, — деди Москвадаги турист қўшиқлари клубларидан бирининг раиси Иван Акименко. — Назаримда, ҳаваскорликни хўжалик ҳисоби билан, савдо-сотиқ билан аралаштириб юбориш керак эмас. Аммо ёрдам бериш зарур. Бу иш билан, менимча, комсомол комитетлари шуғулланишлари керак. Маъмуриятчилик қилмаслик лозим, клублар, ижрочилар кўпаяверсин, улар бир-бирига ўхшамагани, ўз овозига эга бўлгани маъқул. Аммо регионларда, республикаларда ягона методика марказлари бўлиши, улар ихтиёрига адабиёт ва фонотека, чоғроқ концерт зали бериб қўйилиши лозим. Бунга бўладиган харажатлар, айтайлик, дискотекани жиҳозлашга кетадиган харажатдан ошмайди. Фойда эса катта бўлади.

Чимёндаги чодирлар шаҳарчасида фестиваль уч кун давом этди, бу байрам ниҳоятда қизғин ўтди. Саҳнага юзлаб ижрочилар чиқишди. Сергей Боханцев (Свердловск), Андрей Ширяев (Целиноград), Маргарита Кардакова (Фрунзе), Вячеслав Чекалов (Зарафшон), Юлия Каган (Новосибирск), Тошкентдаги «Лица» ҳаваскорлик қўшиғи театри, томсклик Федор Гарковенко ва Игорь Иванов дуэти фестиваль лауреатлари бўлишди.

Концертлар орасида мунозаралар бўлди. Томошабинлар карнавал чойхонасига, яъни ҳазил қўшиқлар конкурсига ҳам келдилар. Гулхан атрофида саҳаргача қўшиқлар янграб турди. Тоғ ёнбағрида эса дам қор ёғар, дам ҳаво исиб кетарди. Шамоллаб қолиб, товушлари бироз хириллаб чиқаётган ҳаваскор хонандалар Дмитрий Сухаревнинг эндиликда машҳур бўлиб кетган «Бурчмулла» қўшиғини ва Сергей Никитиннинг «Чимён йўлимни нурафшон этди, кўнглимга гўзалликни ошиён этди» деган қўшиғини қувнаб-яйраб куйладилар.

И. ҲИСАМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

• *Тасвирий санъат*

КЎЗГУДА АКС ЭТГАН ИМКОНИЯТ

Ўзбекистон рассомлари Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига атаб мазмунли кўргазма намойиш этдилар. Кўргазмага Самарқанд, Бухоро, Нукус, Фарғона водийси рассомлари ҳам ўз ишларини юбордилар. Республика кўргазмаларида ҳамма вақт катта ўрин эгаллаб келган графика ва манзарали санъат асарлари бу гал кам бўлиб, уларнинг сифати ҳам аввалгидек бўлмади. Бу сафар ранг-тасвир кўргазмада етакчи ўринни эгаллаб, у ҳозирги Ўзбекистон тасвирий санъатининг ғоявий ва бадиий муаммолари ҳамда ривожланиш тенденциясининг ўзига хос кўзгуси бўлди.

Кўргазма аввало республика рассомлари қўлга киритган ютуқларни акс эттирди. Албатта, асарларнинг ҳаммаси ҳам маҳорат, бадиий савияси, ички мазмуни жиҳатидан тенг эмас. Асарларнинг композицион ёки бўёқларнинг мос тушмаганлиги борасидаги у ёки бу нуқсонлар тўғрисида танқидий фикрлар билдириш, рассомлар фойдаланаётган ифода воситаларининг тўғри-тўғримаслиги ҳақида баҳс юритиш мумкин. Лекин муҳими бу эмас.

Кўргазманинг кучли томони шундаки, унга қўйилган асарларнинг деярли ҳаммасида ижодий позициянинг аниқ гражданлилиги, сиёсий мазмуни бор. Ҳозирги воқеаларни бадиий идрок қилишнинг кўламлилиги, уларнинг тарихий аҳамиятини кўришга ва очиб беришга интилиш киши диққатини ўзига тортади.

Тарихий-инқилобий мавзуда картиналар яратиш анъанаси Ўзбекистон тасвирий санъатининг ҳамма вақт энг кучли томони бўлиб келган. Бугунги кунда ижтимоий ҳаётимизнинг барча соҳаларини қайта қуришдан иборат мураккаб, ҳақиқатан ҳам революцион жараёнлар рўй бераётган бир пайтда рассомларнинг ўтмишнинг қаҳрамонона воқеаларига мурожаат этиши сифат жиҳатдан янги, алоҳида аҳамият касб этади. Шу туфайли кўргазмага келганлар Ж. Умарбековнинг «Муқаддима» деб аталган монументал триптихини қизиқиш билан томоша қилдилар. Айни пайтда улар З. Одиловнинг «Янги оҳанг» лирик-камер композицияси олдида узоқ ўйга толдилар. Бу асарлар образлар қурилмаси, таҳлил савияси ва услуби жиҳатидан хилма-хил бўлишига қарамай, тарихий мазмуни, қаҳрамонларнинг маънавий кучи ифодаси билан қизиқиш уйғотади. Улардаги қаҳрамонлар Совет ҳокимиятини қарор топтириш учун курашганлар.

А. Перовнинг «Агитаторлар» ва И. Ҳайдаровнинг «Хива, 20-йиллар» картиналари инқилобнинг дастлабки солдатлари образларини жонлантирган. Тарих саҳифалари Т. Шоймардонов ва А. Юнусовнинг «Қизиллар тўйи», Э. Машариповнинг «Қизил карвон», В. Ждановнинг «Мозийдан», А. Шаржоновнинг «Колхоз. 20-йиллар», Г. Ульконинг «Москва — Қорақум автопойгаси», М. Ризамуҳамедовнинг «Сайловлар куни» сингари кўплаб картиналарда кутилмаганда ва ўзига хос тарзда талқин этилган. Юқорида айтиб ўтилган асарларнинг ўзига хос муҳим жиҳати шундаки, муаллифлар ёндашуви, ижодий услуб турли бўлса-да, уларни мазмунни образлар орқали очишга, тасвирланаётган воқеага нисбатан ҳис-туйғу уйғотишга, маънавий муносабат билдиришга бўлган интилиш бирлаштириб турибди.

Инсоннинг амалга оширилган ишлар учун, тарих учун маънавий масъулияти тўғрисида ўйлаш билан бирга, ҳозирги давр ҳақида мушоҳада юритиш кўргазмага қўйилган деярли барча асарларнинг бош мазмунини белгилайди. Шу боис, рассомлардаги ижтимоий жиҳатдан ниҳоятда аҳамиятли, сиёсий муҳим мавзуларга қизиқиш ва «катта» мавзуларни монументал кўламларда, бадиий шаклларда ифодалашга бўлган интилиш кучлилик қилмоқда. Бу соҳада уч қисмли композиция — триптихдан фойдаланиш мавзуларни ва кўзланган мақсаднинг образлилик мазмунини кўп қиррали қилиб ифодалаш учун катта имкониятлар яратади. Р. Чориевнинг «Индира Ганди хотираси» триптихи юксак профессионал савияда яратилган бўлиб, ҳозирги давр воқеаларига санъаткорнинг жонли муносабати бўлди.

Ер юзида тинчлик учун кураш мавзуи А. Икромжоновнинг «Дунёни портлатишга йўл қўймаймиз» картинасида анча конкретроқ, бироқ бирмунча плакатнома тарзда тасвирланган. Бутун тараққийпарвар инсониятни ҳаяжонга солаётган бу темага ҳар бир рассом бадиий жиҳатдан ўзига хос ёндашмоқда. С. Абдуллаев «Тинчлик ҳақида қўшиқ. Интернационал клуб» картинасида бу мавзуни жанр жиҳатидан ўзига хос белгилаган. Ветеран рассом В. Перровнинг «Муқаддас қўрғонда», Турдиевнинг «Афғонистонлик солдат» («Қўшиқ») картиналарида урушга норозилик янграйди. Т. Пирматовнинг «Куз», «Тоғларда тун», «Ленин ҳақида қўшиқ» картиналарида уни ўраб турган атроф-муҳит тасвири умумий ғоявий тематик контексда, аммо ўзига хос тарзда ҳис этиш орқали ифодаланган.

Тасвирий санъат мухлисларида А. Мирзаевнинг «Оқтошда палов» триптихи илиқ таассурот қолдирди. Бу асарда маиший мавзу монументал шаклда, уч қисмли композицияда тасвирланганини ўзини оқлаганлигини кўрдилар. Асар рангларнинг кўплиги ва бойлиги билан ажралиб туради. Шу билан бирга триптихнинг мураккаб, образли қурилмаси натуралистик батафсилликдан ҳолидир. Бу ерда маиший ҳаётнинг табиий гўзаллигини ўзида мужассамлаштирувчи ва қарор топтирувчи нарсаларнинг ҳаммаси рамзийдир.

Кўргазманинг умумий ғоявий концепцияси негизида пейзажлар янгича қабул қилинди. Гарчи бу жанр ташқи томондан ўзининг анъанавий асосини сақлаб қолган бўлса-да, улар эътиборга лойиқдир. Р. Алимов, В. Журавлёв, Ю. Стрельников, Я. Салпинкиди, Н. Қўзибоев, В. Касин пейзажларида табиат дунёси жуда нозик ифодаланган. Улар ўз гўзаллиги ва тасвири уйғунлашган кучи билан одамларга жонажон диёримизни тошқин дарёлари, пурвиқор тоғлари, гуллабяшнаётган боғлари билан сақлаб қолиш ва муҳофаза этишдаги бурчларини эслатиб туради.

Портрет усталарининг ишлари маҳорат, ранг-тасвир маданияти, композицияни белгилаш ва ранглар танлашдаги нозик дид билан белгиланган. Бироқ портретлар ушбу кўргазмада бошқа жанрларга нисбатан кам бўлганлигини айтиб ўтиш жоиздир. Кўргазмага асосан ижодий зиёлиларнинг портретлари қўйилди, улар образларининг ижтимоий чекланганлиги кўзга яққол ташланди. Кўп ҳолларда портретлар тантанаворлик характерига эга. Шундай бўлса-да, СССР халқ артисти Шуҳрат Аббосовнинг ифодали образини яратган Р. Аҳмедовнинг ижодий ютуғини таъкидлаб ўтиш лозим. И. Рубин ва А. Матова яратган таниқли балерина Б. Қориеванинг портретлари ранглар танлашга масъулият билан ёндашилганликнинг самарасидир.

Кўргазмада намойиш этилган яхши асарларни кўриб, улар қаршисида беихтиёр хаёл суриб қоламиз: Рассомларда маҳорат, тажриба, устозлар анъанасига ижодий ёндашув, меҳнатсеварлик бор. Булар ижодкор учун биринчи галда зарур бўладиган имкониятлардир. Афсуски, тасвирий санъат усталари улардан керагича фойдалана билмаяптилар. Халқимиз дилидаги, ниятидаги, мулоҳазасидаги асарларни кўплаб, айни вақтда сифатли қилиб яратиш учун етарли жонкуярлик кўрсатмаётирлар. Имкониятлардан кутилганидек фойдаланилса, маданиятимиз ҳам, санъаткорларнинг ўзлари ҳам ютган бўлур эди.

Л. ШОСТКО,
санъатшунослик кандидати.

• Бахтимиз учун курашганлар

ПАРТИЯ ВА ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

А. АБДУРАҲМОНОВ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 80 ЙИЛЛИГИГА

Ўзбекистоннинг таниқли партия ва давлат арбоби Абдужаббор Абдураҳмонович Абдураҳмоновнинг бутун ҳаёти, билими ва иқтидори партия ва халққа, социализм қурилишига бағишланди.

А. Абдураҳмонов 1907 йилнинг 25 апрелида Тошкент шаҳрида, камбағал ҳунарманд оиласида туғилди. Шунинг учун ҳам унинг ёшлик йиллари қаттиқ муҳтожликда ўтди. У кезларда Туркистон соф мустамлака бўлиб, маҳаллий меҳнаткашлар чоризм маъмурияти, рус буржуазияси, маҳаллий бойлар томонидан қаттиқ эксплуатация қилинар эди. Абдужаббор ёшлигида отасидан етим қолиб, одамларнинг хизматида бўлди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабаси туфайли кўп миллатли Ватанимиз халқлари ҳаётида янги давр бошланди. Совет давлати меҳнаткашларни зулм асоратидан холис этиб, уларга озод ҳаёт бағишлади, маданият ютуқларидан баҳраманд этди. 1918 — 1919 йилларда Тошкентнинг ўзидагина 70 дан ортиқ мактаб очилди. Ана шундай мактаблардан бирида ёш Абдужаббор ҳам таҳсил кўрди. У халқ бахт-саодати учун курашчиларнинг биринчи сафларида бўлишга интилди. 1924 йил 22 январь куни комсомол сафига кириш тўғрисида ариза берди.

Фаол ёш ленинчи комсомол йўлланмаси билан Москва яқинидаги Реутово шаҳридаги фабрика-завод билим юртига ўқишга юборилди, сўнгра Зарайскда электромонтер бўлиб ишлади. Комсомол, касаба союз ташкилотларида фаоллик кўрсатиб, актив жамоат ишлари олиб борди. 1928 йилда Ленин партияси сафига қабул қилинди.

Ўзбекистонга қайтгач, А. Абдураҳмонов «Узбекторг» системасида ишлади. Бу ерда унинг ташкилотчилик иқтидори, раҳбарлик қобилияти яққол кўринди.

30-йилларнинг бошларида А. Абдураҳмонов партия ишига кўтарилди. Марғилон, сўнг эса Фарғона шаҳар партия комитети секретари этиб сайланди. Ўша кезларда ўлкамизда чуқур революцион ўзгаришлар тобора кенг авж ола бошлади. Партия ленинча кооператив планга амал қилиб, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш йўлини ўтказди. Коллективлаштириш Ўзбекистон меҳнаткашлари учун социализмга олиб борадиган тўғри йўл бўлди. Бу тадбир Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар сингари Ўзбекистонда ҳам катта қийинчиликларга дуч келди. Шунинг учун ҳам партия коллективлаштиришни амалга ошириш учун қишлоқларга тажрибали, синалган аъзоларини юборди. Шундай фаоллардан бири А. Абдураҳмонов эди. У 1931 йил октябрида Янгийўл район партия комитети секретари этиб сайланди. Бу лавозимда у колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшди, қулоқларга қарши шиддатли курашларда қатнашди. Айрим хўжалик раҳбарларининг коллективлаштириш суръатини ноўрин жадаллаштириш йўлидаги уринишларига кескин зарба берди.

Ўша кескин бурилиш даври раҳбарлардан кенг ва чуқур билимларни эгаллашни тақозо этарди. 1935 йилда А. Абдураҳмонов Иваново саноат академиясига ўқишга юборилди. Лекин бу билим даргоҳини битириш имкони бўлмади. Ўзбекистон тажрибали кадрларга катта эҳтиёж сезарди. Шунинг учун Абдужаббор Абдураҳмонов 1938 йилда ўқишдан чақириб олиниб, Қўқон шаҳар партия комитети, сўнгра эса Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари этиб юборилди. Ўша йилнинг июль ойида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Усмон Юсупов таклифига кўра Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси А. Абдураҳмоновни республика Халқ Комиссарлари Советининг Раиси этиб тасдиқлади.

Халқ Комиссарлари Советининг Раиси лавозимида А. Абдураҳмонов республика халқ хўжалигини ривожлантириш учун кўп меҳнат қилди. Фаолиятининг дастлабки кезлариданоқ унда социалистик қурилиш вазифаларини кенг кўламда ва пухта ҳал қилиш, кадрлар билан пухта ишлаш, эришилган ютуқларга маҳлиё бўлиб кетмаслик, етилган масалаларни оқилона еча билиш сингари фазилатлар яққол кўзга ташланди.

Янги типдаги раҳбар омма билан яқиндан алоқада бўлиб, республика корхоналари ва қурилишларида, колхозлар ва совхозларда тез-тез бўлар, меҳнат аҳли билан сидқидилдан суҳбатлар қурарди. У айни вақтда ходимларга нисбатан меҳрибон ва талабчан эди.

Социализм қурилиши авж олган кезларда Улуғ Ватан уруши бошланди. А. Абдураҳмонов республика Халқ Комиссарлари Советининг Раиси сифатида экономикани ҳарбий изга кўчириш ишларига бевосита бошчилик қилди, фронт эҳтиёжларини қондириш борасида кўп ташаббуслар кўрсатди. Мамлакатнинг марказий районларидан кўчириб келинаётган саноат корхоналарини тезда ишга туширишга, ишчилар, эвакуация қилинган оилалар таъминотига катта эътибор берди.

Болалар ва етимлар тарбияси ҳар доим унинг эътиборида бўлди.

Уруш кезларида давлат арбоби ишчилар ва деҳқонлар, партия, комсомол, қишлоқ хўжалик раҳбарлари орасида кўп бўларди. Бу раҳбарларнинг кўпчилиги Абдужаббор Абдураҳмонович ғайратига, тиниб-тинчимаслигига, душман устидан муқаррар ғалабага чексиз ишончига ва энг муҳими, бошқаларда ҳам бундай ишончни мустаҳкамлашга моҳир эканлигига қойил қолганликларини ҳамон эслаб юрадилар.

Уруш тугагач, мамлакат халқ хўжалигини тиклаш даврида ҳам А. Абдураҳмонов катта ғайрат билан ишлади. 1951 йил май ойида партия уни СССР совхозлар министрининг ўринбосари лавозимига тайинлади. Қишлоқ хўжалиги соҳасида кенг билимларга эга бўлган таниқли ходим совхозлар экономикасини мустаҳкамлаш, унинг ташкилий тузилишини такомиллаштириш тадбирларини пухталик билан амалга оширди.

1955 йилдан бошлаб А. Абдураҳмонов Ўзбекистонга қайтди ва республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари, Госплан раиси бўлиб ишлади. Бу лавозимларда унинг ажойиб иқтисодчи ходим, давлат миқёсида фикр юритувчи, жорий ва истиқболдаги вазифаларни кўра билувчи шахс сифатидаги жиҳатлари айниқса яққол кўринди. Бу фазилатларнинг ҳаммаси планлаштириш савиясини оширишда, планларнинг илмий асосланган ва самарали бўлишини таъминлашда яққол сезилди.

Узоқ йиллар мобайнида тинмай қилинган меҳнатлар натижасида соғлиғи ёмонлашгач, 1956 йилда Госплан раиси вазифасидан озод этишларини сўраб ариза ёзди. Шундай бўлсада, меҳнатга ўрганган коммунист СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида Ўзбекистон ССР павильонининг директори, СССРнинг Вьетнамдаги элчихонаси маслаҳатчиси, Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министри, Ўзбекистоннинг СССР Министрлар Совети ҳузуридаги доимий вакили лавозимларида ишлади. Абдужаббор Абдураҳмонович умрининг охиригача матонатли большевик сифатида ўзининг бутун куч-ғайратини мамлакат тараққиёти ишига бағишлади.

У 1975 йилда вафот этди.

Республиканинг кўзга кўринган давлат арбоби А. Абдураҳмонов ўзининг бутун ҳаёти ва меҳнат фаолиятини халқ бахт-саодатига бағишлади. Шунинг учун ҳам миннатдор авлодлар унинг хотирасини эъзозлаб, номини ҳурмат билан тилга олмоқдалар.

А. МУСТАФОЕВ.

Участка инспектори

У назорат қилиб турадиган территория оз эмас, кўп эмас —53 минг гектар. Бу деярли Сариосиё районининг барча тоғли қисмига тўғри келади. Лекин милиция катта лейтенанти Салом Қосимовга ҳавас қилса арзийди. Бу кенг территория ҳамиша осойишта. Биргина факт: унинг участкасида кейинги беш йил ичида бирор марта ҳам жиддий қонун бузиш ҳоллари рўй бермаган.

— Бунинг боиси—олдиндан олиб бориладиган тушунтириш ишлари, — дейди С. Қосимов.

У иккита совхоз ва 34 қишлоқни ўз ичига олган участкадаги ҳар бир кишини танийди, исми шарифигача билади. Уларнинг қувончлари, ташвишларидан хабардор. Ҳамиша ёрдам беришга тайёр.

— Шунча территорияни айланиб чиқишга қандай улгурасиз?

— Хизмат транспортим — саманим бор, дейди отининг ёлларини силаб у. —Қолаверса, шахсий «Жигули» машинам ҳам коримга яраб турибди. Уни хизмат пайтида оғринмай ишлатишим бежиз эмас. Чунки машинани яхши хизматларимни инобатга олиб навбатдан ташқари беришган.

Суратда: участка инспектори Салом Қосимов.

В. ЛЕШЧЕНКО фотоси (ЎзТАГ).

• Футбол

Б. АБДУРАИМОВ:

«Баҳонага ўрин йўқ»

ПАХТАКОРЧИЛАР УСТОЗИ БИЛАН СУҲБАТ

«Пахтакор» командаси янгиланган составда учрашувлар ўтказиб, мухлисларни мамнун этишга ҳаракат қилмоқда. Бинобарин, бугунгача 14 имкониятдан бешта очко йўқотилди. Нега! Айниқса футболчиларимиз сафар синовига дош беришолмади. Коллектив «уй командаси» бўлиб қолмаяптими!

— Ошкора айтишим керакки, йигитлардан кўнглим тўқ. Ёмон ўйин кўрсатишяпти, деёлмайман. Умуман мавсум бошида команда мавқеини, ўйинлари-ю маҳоратини баҳолаш қийинроқ бўлади. Боиси, футболчилар дастлабки учрашувларда ўзларида тўпланган куч ва имкониятлардан етарли фойдаланишга ҳаракат қиладилар-у, самараси камроқ бўлади. Шунинг учун пахтакорчиларни ўйиндан-ўйинга «очилиб» борадилар, десам муболаға бўлмас. Чунки футболда ҳал қилувчи дақиқалар айни қийин ва чигал вазиятларда юзага келади ва футболчи бундай ўзига хос муаммоларни бартараф этишга уриниб, маҳоратини намойиш этганини ўзи ҳам сезмай қолади.

«Помир» командаси билан дастлабки учрашувда пахтакорчиларда ҳаяжонланиш бўлди. Кейинги икки ўйин—Ростов-Дон армиячилари ва «Заря» футболчилари билан баҳсларда эса анча ўзгариш кўринди. Мухлисларга аёнки, кетма-кет уч ўйинни ўз майдонида ўтказиш оғирлик қилади.

Тўғри, сафар-у ўз майдонида бир хил ўйин кўрсатиш осонмас. Ростини айтганда Абовянда «Котайк» командаси билан учрашувда дарвозабонимиз панд берди. Кўзланган режамиз эса кетма-кет ҳужум билан майдон эгалари «кўзини очирмаслик» эди. Учрашув бошида худди шундай вазият бўлиб турди. Ҳисобни очдик. Лекин қарши ҳужумга келганда қайтаролмай, ташаббус бой берилди. Мудофаамизнинг бўш жойини топган мезбонлар ҳисобни тенглаштиришди. Ўйланган мақсадга путур етди. Коллективда сусткашлик, дарвозабонда саросималик пайдо бўлди. Оржоникидзе стадионида ўйналувчи спорт-буюм лотереяси тушумларидан ҳакамлар ҳам рағбатлантирилар экан. Ўйлашимизча, ўша ўйинни бошқарган судья Чекос 11 метрли жарима тўпи белгилаб, бизни ноўрин жазолади. Иккинчи жарима тўпини эса, Фотиҳ Ёқубов даф этиб ўзини оқлади. Биз ҳар иккала учрашувни ҳам ёзиб олинган ҳолида қайта кўриб, яхшилаб таҳлил қилдик. Камчилик ва хатолар аён бўлди. Тегишли хулоса чиқардик.

— Қатор учрашувларда дарвозада фақат Ф. Ёқубов турибди. Иккинчи «қўриқчи»нинг имкониятларидан қачон фойдаланилади! Умуман коллективдаги ҳимоя, ярим ҳимоя ва ҳужумчилар ўртасидаги ўзаро боғланишлар, ҳамкорликларни талаблар даражасида деб бўладими! Командамиз ўзининг моҳир тўпурарлари билан довруқ қозониб келган. Ҳозир ўйнаб турган йигитлар орасида кимларни тўпурарликда шуҳрат топадилар, деб ўйлайсиз!

— Иккинчи дарвозабон Ю. Курбико машқини ошириб турибди. Уни ҳам дарвозага қўйишни мўлжаллаяпмиз. Назаримда, олий лига коллективларида маҳорат оширган бу футболчи ишқибозлар ишончини қозонишга ҳаракат қилади. Мудофаа ва ҳужум чизиқларини ҳар бир учрашувда турлича тузишга уриняпмиз. Жумладан «Котайк» билан ўйинда 4—4—2, яъни тўрттадан ҳимоячи-ю, ярим ҳимоячи ва икки ҳужумчи тарзида ҳаракат қилинган бўлса, Оржоникидзеда 4—3—3 усулида ўйин кўрсатдик. Ҳозир ҳимояда С. Ковшов, Г. Денисов, Н. Нортожиев, С. Бондаренко ўйнашмоқда. Ярим ҳимояда М. Кабаев, В. Макаров, В. Постновлар турибдилар. Ҳужумда эса А. Абдураимов, С. Разаматов, А. Зейтуллаев ва А. Гридюшколардан кўпроқ фойдаланяпмиз. Ана шу звенолар ўртасидаги ўзаро боғланиш ва ҳамкорлик ҳамда ҳамжиҳатликни таъминлашга бор кучимизни сарфлаяпмиз. Ўйлайманки, қанот бўйлаб ҳаракат машқини тобига етказиш зарур. Ҳали ярим ҳимоячилар ўнг ва сўл қанот бўйлаб ҳужумни таъминлашда ишончни қозонишгани йўқ. Г. Денисов чап қанотда ярим ҳимоячиларга кўмаклашиб, ибрат кўрсатмоқда. Мудофаадаги ҳамкорлик Денисов-Кабаев, Ковшов — Макаровларни мўлжал олишларида акс этмоқда. Бу билан улар ҳужумкорлик самарадорлигини таъминлашга кўмаклашмоқдалар. Ҳарқалай тактикамиз аниқ — ҳужумкорлик, стратегиямиз, яъни мудофаани мустаҳкамлаб, ўйин техникасини такомиллаштиришга куч берамиз. Бинобарин ҳар бир ўйин сценарийсини олдиндан ёзиб бўлмайди. Футбол тасодифларга бой.

Зеро футболчиларимиз ҳаракатида ижобий ўзгаришлар йўқ эмас. Айтайлик, кейинги икки учрашувда йигитлар ҳаракатидан мухлислар қониқиш ҳосил қилдилар. Кутаиси торпедочилари билан Ботуми динамочилари дарвозаларига иккитадан тўп киритиб, мавқеимизни бироз яхшилаб олдик. Биринчи учрашувда кўринган пала-партишлик барҳам топди. Футболчиларимиз ўзларини майдон эгаси сифатида ҳис этиб, эркин, мустақил ўйнашга, ҳамкорлик қилишга, дарвозани аниқ мўлжал олишга уринишмоқда. Барибир камчиликлар бор. Ҳали пахтакорчиларда 20—30 фоиз имконият юзага чиққанича йўқ. Муҳими — уларнинг кайфиятлари яхши, интилишлари жойида. Қолган нуқсонлар эса йўл-йўлакай «ишлов» олиб, тузалиб бораверади.

Суҳбатни Ҳ. НОСИРОВ олиб борди.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

САМАРҚАНД КООПЕРАТИВ ИНСТИТУТИ **кафедралар бўйича** ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР СОСТАВИДАГИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ассистентлар: сиёсий иқтисод, иқтисод ва умумий овқатланиш корхоналарини ташкил қилиш;

доцентлар: КПСС тарихи (2 ўрин, шу жумладан Душанбадаги сиртқи факультетда ишлаш учун 1 ўрин);

катта ўқитувчилар: рус тили (2), савдо иқтисоди, жисмоний тарбия, химия;

бухгалтерия ҳисоби — (Тошкент сиртқи факультетида ишлаш учун) **мудир** (доцент, фан кандидати), **доцент, катта ўқитувчи, ассистент;**

доцент: марксча-ленинча фалсафа;

молия ва статистика — **мудир** (профессор, иқтисод фанлари доктори), **доцентлар** (2), **ассистент;**

иқтисодий география ва матлубот кооперацияси ишлаб чиқариш фаолиятининг экономикаси — **мудир** (доцент ёки география фанлари кандидати), **доцент;**

умумий овқатланиш корхоналарининг жиҳозлари — **мудир** (доцент, техника фанлари кандидати), **доцент.**

Конкурс муддати —эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Мурожаат учун адрес: 703000, Самарқанд шаҳри, Коммунистик кўчаси, 41-уй. кадрлар бўлими.

•

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ **23 май соат 15.00 да** ИНСТИТУТНИНГ МАЖЛИСЛАР ЗАЛИДА ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИНИ ЎТКАЗАДИ

Адрес: Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 183-уй.

•

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 8/V да **Фауст**, 9/V да **Байрам концерти**, 10/V да **Коппелия** (12.00), **Майсаранинг иши** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/V да **Келинлар қўзғолони**, 9/V да **Бахтли гадолар** (12.00), **Асрга татигулик кун** (19.30), 10/V да **Сўнгги қабул** (12.00), **Қутлуғ қон** (19.30).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 8/V да **Олифта**, 9/V да **Музикали комедиялардан саҳналар** (15, 19.30), 10/V да **Ёшликда берган кўнгил**.

Ўзбекистон «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи лаборатория мудири, техника фанлари доктори Т. М. Маъруповга отаси

Маъди МАЪРУПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент политехника институти ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари доцент И. С. Туйчиевга онаси

Равнақ АБДУЛЛАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Театр арбоблари Союзи правлениеси Союз аъзоси, Ўзбекистон ССР халқ артисти З. Ҳидоятовага қизи

Нафиса СУЛТОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Узагромежхозпроект» институти коллективи директор ўринбосари Р. Н. Шомансуровга рафиқаси

Майя Аҳмедовна ШОМАНСУРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Ўзбекистон» нашриёти қуйидаги китобчаларни ўзбек тилида босмадан чиқарди:

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Конституцияси (Асосий Қонуни).

Тўққизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг навбатдан ташқари олтинчи сессиясида 1978 йил 19 апрелда қабул қилинган. Ўзбекистон ССРнинг 1982 йил 30 ноябрдаги Қонунига мувофиқ қўшимча киритилган. 48 бет. Баҳоси 5 тийин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайлов тўғрисида.

Тўққизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўққизинчи сессиясида 1979 йил 24 июлда қабул қилиниб, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1987 йил 11 мартдаги Фармони асосида киритилган ўзгартишлар билан бирга. 32 бет. Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни. Ўзбекистон ССР район (шаҳар) халқ судларини сайлаш тўғрисида.

1981 йил 27 ноябрда ўнинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессиясида қабул қилиниб, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиумининг 1987 йил 11 мартдаги Фармони асосида киритилган ўзгартишлар билан бирга. 40 бет. Баҳоси 3 тийин.

• Жаҳонда яхшилар кўп

Донорлик — олижаноблик

Қонни «тирик» даволаш воситаси дейишади. Олмалиқлик М. Сафарова клиникага камқонлик касали билан келтирилганди. Ишхонасидан ҳол-аҳвол сўраб келганлар унга қон қуйиш зарурлигини эшитишибди. Эртасига бирваракайига эллик киши қон топширгани келса бўладими? Беморнинг тез соғайиб оёққа туришига бу қоннинг нафи катта бўлди.

Бутун умрини донорликка бағишлаган ва беморларнинг қондош дўстига айланган меҳри дарё кишилар бизда оз эмас. Уларни Ватанимизнинг турли бурчакларида учратиш мумкин. Масалан, Ўзбекистон ССР гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институтининг бир группа ходимлари беморларни даволаш билан бирга, қон топшириб туришга ҳам одатланганлар. Жумладан олий категорияли врач Л. Жук, медицина ҳамширалари Ф. Дементьева, З. Саидмуродова, Ф. Мансурова, М. Ткачук, фельдшер А. Ашрафовлар «СССР фахрий донори» деган шарафли номга эга бўлганлар.

Узоқ йиллар давомида қон бериш донорларнинг меҳнат фаолиятини пасайтирмайдими, деган савол туғилади. Аксинча, донорлар қон бергандан кейин ўзларини яхши ҳис қиладилар, уларнинг меҳнат фаолияти ошади. Соғлом кишига 400—500 миллилитр қон йўқотганда асло зарар етмайди. Врач текширувидан ўтган, соғлом, 18 дан 60 ёшгача бўлган хотин-қизлар ва эркаклар донор бўла оладилар.

Мамлакатимизда топширган қони эвазига ҳақ олмайдиган кишилар ҳам, узлуксиз равишда 400—500 миллилитр қон берувчи донорлар ҳам бор. Айрим донорлар фақат қоннинг суюқ қисми — плазмани топширадилар. Бунда қоннинг бошқа элементлари — эритроцит, лейкоцит ва тромбоцитлар донорга қайта қуйилади.

Плазма оқсил моддаларга бой бўлиб, у суюқ ва қуюқ ҳолда тайёрланади. Шунинг учун плазмадан протеин, альбумин, фибриноген, криопреципитат, антистафилококк, гаммаглобулин ва бошқа дори-дармонлар тайёрланади. Бу препаратлар оғир қон ва жигар хасталикларини ҳамда стафилококкли йиринг-ли касалликларни даволашда ишлатилади.

Қон ҳужайралари донори ҳозирги кунда катта эътиборга сазовордир. Суяк кўмигида қон ишланиши сустлашган беморларга лейкоцит ва тромбоцитларнинг концентрати қуйилади. Уларни фақат иммунологик томондан мослашган ҳолдагина қуйиш мумкин. Бундан ташқари илик донорлари ҳам бўлиб, улар махсус группа кишиларидир. Илик топширувчи донорлар асосан беморларнинг яқин қавм-қариндошларидан иборат бўлади.

Илик асосан кўмик суякларидан олинади ва у эритроцит, лейкоцит, тромбоцитларнинг ёш элементларидан ташкил топган.

Донор қонига ва илигига эҳтиёж пайдо бўлганлар учун институтимиз қон қуйиш станцияси қошида бундан ўн икки йил аввал «қон банки» ёки «қон фабрикаси» лабораторияси ташкил этилган. Бу ерда қон ва илик компонентлари махсус контейнерларда 196 даража-ли совуқда музлатилган ҳолда сақланади. Кўп йиллар давомида уларнинг сифати ўзгармайди. Зарурат бўлганда эса контейнерлардаги «тирик» қон ва илик компонентлари тезда эритилиб, ишлатилаверади. Олиб борилган илмий изланишлар шуни кўрсатдики, қон «банки»да сақланган компонентлар даволаш муассасаларида кенг миқёсда ишлатилмоқда. Шу туфайли камқонлик (анемия) билан оғриган беморларга эритроцитлар массаси, оқ қон таначалари камайиб кетганларга лейкоцитлар, қон пластинкалари миқдори пасайган кишиларга тромбоцит, иликнинг вазифаси жуда ҳам сустлашиб кетган касалликларда эса миелокариоцит массаси юборилади.

Республикамизда қон қуйиш хизматининг ўсишида Қизил Ярим ой жамиятининг ёрдами катта. Жойларда жамият фаоллари кенг агитация ва пропаганда ишлари олиб бормоқда. Уларнинг ёрдами туфайли кўп кишилар донорлар сафига жалб этилмоқда.

Медицинада донор қони фақат тоза ҳолда ишлатилибгина қолмай, ундан ҳар хил дори-дармонлар ҳам тайёрланади. Донор қонидан тайёрланадиган асосий препаратлардан бири «антирезус» гаммаглобулини туфайли чақалоқлардаги туғма сариқ касаллигининг олдини олиш ва даволаш мумкин. Шу боисдан институтимизда республикадаги барча туғуруқхоналар, хотин-қизлар консультацияларини ана шундай препарат билан тўла таъминлаш учун марказий резус лабораторияси ташкил этилган ва у мунтазам ишлаб турибди.

Қон компонентлари клиника ва касалхоналарнинг талабига биноан етарли даражада тайёрланмоқда. Чунки замонавий медицина талабига биноан беморга фақат унинг организмига етишмай қолган қон компонентлари юбориш керак.

Донор қони шифобахш шарбат, беморларга ҳаёт бахш этувчи хазина манбаидир. Ҳозирги замон фан-техника ютуқлари юқори бўлишига қарамай инсон қонига ўхшаш ва унга тенг келувчи шифобахш дори кашф этилганича йўқ. Шундай экан, ўз қонининг бир қисмини бирор дардга учраган кишига бериб, уни ҳаётга, меҳнатга, оила ва дўстлари бағрига қайтаришни ўзининг шарафли бурчи деб билган донорлар ҳар қанча таҳсинга сазовор.

Я. СОҲИБОВ,
Ўзбекистон ССР гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институтининг директори, медицина фанлари кандидати.

А. РАҲМАТУЛЛАЕВ,
шу институт қон ва илик гравитацияси хирургияси лабораториясининг илмий раҳбари, медицина фанлари кандидати.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

• Тинглang, томоша қилинг

8 май, жума

Телевидение

МТ.I 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Салом музика! 10.00 — Дунё ва ёшлар. 10.35 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Фильм-концерт. 17.50 — Мультфильм. 18.10 — Давр тақозоси. 18.40 — РСФСР халқ артисти В. Спиваков чалади. 19.05 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Радио кунига бағишланган концерт. 21.30 — Время. 22.05 — «Хотин-қизлар клуби». Бадиий фильм. 1-серия. 23.10 — Дунё воқеалари. 23.25 — [illegible] Бадиий фильм. 2-серия.

МТ.II 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — М. А. Шолохов. Ҳаёти ва ижоди саҳифалари. [illegible] 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — В. Поленов. [illegible] 15.15 — Янгиликлар. [illegible] 19.30 — Янгиликлар. [illegible]

[illegible] 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. [illegible]

УзТВ.I 7.05 — Ритмик гимнастика. [illegible]

УзТВ.II 19.30 — [illegible]

[illegible] 19.00 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Тошкент ва тошкентликлар. 20.30 — Ахборот. [illegible] 21.30 — Время. [illegible] 23.05 — Классик кураш. Бутуниттифоқ турнири.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 —Меҳнат шарофати. 9.30 — Совет Ўзбекистони: оламлар [illegible]

[illegible] Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — Қаҳрамон пионерлар. 16.00 — Дўстларимиз овози. 18.25 — Чехословакия фашист босқинчиларидан озод этилган кунга. 18.30 — «Қалдирғоч» ансамбли ижро этади. 19.20 — Огонёк [illegible]

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР. Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари: 33-21-43, 32-56-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.